

บทที่ 6

การวิเคราะห์ความคิดเห็น เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยจากแบบสอบถาม

6.1 แนวทางการศึกษา

การศึกษาศาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย โดยศึกษาจากทฤษฎีและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ลักษณะทางกายภาพของกลุ่มอาคารที่เลือกเป็นกรณีศึกษา และจากการสัมภาษณ์ทั้งกลุ่มสถาปนิกผู้ออกแบบ กลุ่มสถาปนิกแกนนำและกลุ่มผู้ใช้สอยอาคาร โดยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว มาวิเคราะห์เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย โดยใช้สอบถามกลุ่มอาชีพ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสถาปนิกทั่วไป และกลุ่มบุคคลทั่วไปกลุ่มละ 150 คน เพื่อมุ่งศึกษาหาลักษณะอิสานร่วมสมัย แนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยในอนาคต

การกำหนดตัวแปร

การกำหนดตัวแปรของการศึกษาศาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย มีดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรควบคุม ได้แก่ ลักษณะทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพและรายได้
2. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งในที่นี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอาชีพสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป
3. ตัวแปรตาม ได้แก่ การรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย ปัจจัยแวดล้อมประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย ลักษณะอิสานของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย และแนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอิสานในอนาคตจากผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นต่าง ๆ ของการศึกษาเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย มีดังนี้

1. การรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย
2. ปัจจัยแวดล้อมประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย
3. ลักษณะอิสานของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย
4. แนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยในอนาคต

การหาค่าประเมินที่ศึกษา

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย จากกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป แบ่งออกเป็น

1. การศึกษาค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับการรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

ในการศึกษาค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับการรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย โดยกำหนดระดับค่าในการประเมินไว้ 5 ระดับ ดังนี้

- 1 = ระดับค่าความเห็นด้วยน้อยมาก
- 2 = ระดับค่าความเห็นด้วยน้อย
- 3 = ระดับค่าความเห็นด้วยปานกลาง
- 4 = ระดับค่าความเห็นด้วยมาก
- 5 = ระดับค่าความเห็นด้วยมากที่สุด

2. การศึกษาค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม ประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

ในการศึกษาค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย ได้แก่ สื่อความเป็นอีสานโดยการพัฒนา ศิลปะลาย คิดใหม่และปรุงใหม่ของรูปแบบสถาปัตยกรรม การเคารพภูมิปัญญาท้องถิ่น และคำนึงถึงความเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป โดยกำหนดระดับค่าในการประเมินไว้ 5 ระดับ ดังนี้

- 1 = ระดับค่าที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยน้อยมาก
- 2 = ระดับค่าที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยน้อย
- 3 = ระดับค่าที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยปานกลาง
- 4 = ระดับค่าที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมาก
- 5 = ระดับค่าที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมากที่สุด

- 1 = ระดับค่าความเหมาะสมต่อการพัฒนางานสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยน้อยมาก
- 2 = ระดับค่าความเหมาะสมต่อการพัฒนางานสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยน้อย
- 3 = ระดับค่าความเหมาะสมต่อการพัฒนางานสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยปานกลาง
- 4 = ระดับค่าความเหมาะสมต่อการพัฒนางานสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมาก
- 5 = ระดับค่าความเหมาะสมต่อการพัฒนางานสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมากที่สุด

3. การศึกษาคำความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับลักษณะอีสานของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

ในการศึกษาคำความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะอีสานทั้งในเชิงนามธรรมและรูปธรรมของสถาปัตยกรรมอีสานในประเด็นต่าง ๆ โดยกำหนดระดับค่าในการประเมินไว้ 5 ระดับ ดังนี้

- 1 = ระดับค่าความเป็นลักษณะอีสานน้อยมาก
- 2 = ระดับค่าความเป็นลักษณะอีสานน้อย
- 3 = ระดับค่าความเป็นลักษณะอีสานปานกลาง
- 4 = ระดับค่าความเป็นลักษณะอีสานมาก
- 5 = ระดับค่าความเป็นลักษณะอีสานมากที่สุด

4. การศึกษาคำความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับแนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในอนาคต

ในการศึกษาคำความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับแนวโน้มและแนวทางการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในอนาคตในประเด็นต่าง ๆ โดยกำหนดระดับค่าในการประเมินไว้ 5 ระดับ ดังนี้

- 1 = ระดับค่าความเห็นด้วยน้อยมาก
- 2 = ระดับค่าความเห็นด้วยน้อย
- 3 = ระดับค่าความเห็นด้วยปานกลาง
- 4 = ระดับค่าความเห็นด้วยมาก
- 5 = ระดับค่าความเห็นด้วยมากที่สุด

การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป โดยการสุ่มตัวอย่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปจากหน่วยงานของเอกชนและหน่วยงานราชการต่าง ๆ จำนวน 150 คน โดยการใช้สัดส่วนจากจำนวนสถาปนิกในประเทศไทย ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 5563 คน แบ่งเป็นสถาปนิกที่ทำงานเอกชน 4061 คน หรือประมาณ 73 % ของสถาปนิกทั้งหมด และข้าราชการ 1502 คน หรือประมาณ 27% ของสถาปนิกทั้งหมด (สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2541 ที่ได้รวบรวมไว้ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2540) และกลุ่มบุคคลทั่วไปจำนวน 150 คน โดยจะใช้เกณฑ์สัดส่วนของหน่วยงานเอกชนและหน่วยงานราชการดังกล่าวด้วย

การพิสูจน์สมมติฐาน

ผลที่ได้จากแบบสอบถามครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป จะนำไปพิสูจน์สมมติฐานของการศึกษาที่ได้ตั้งไว้ นั่น คือ

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันอิสานจะได้รับอิทธิพลของสถาปัตยกรรมตะวันตกและสถาปัตยกรรมไทย (ภาคกลาง) เข้ามามาก สังเกตได้จากงานสถาปัตยกรรมทั่วไปในอิสาน แต่ท่ามกลางความหลากหลายดังกล่าว พบว่ามีทิศทางความเคลื่อนไหวของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย ซึ่งเกิดจากความสนใจและใส่ใจศึกษาของกลุ่มสถาปนิกและกลุ่มบุคคลทั่วไปบางส่วน ทั้งนี้ เป็นการรับเอาอิทธิพลพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่นอิสานดั้งเดิม มาใช้ในการพัฒนาแนวความคิดและรูปแบบของสถาปัตยกรรมใหม่ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของรูปแบบสถาปัตยกรรมในอดีตกับปัจจุบัน ทั้งยังเหมาะสมกับสภาพของสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นอิสาน และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ วัสดุและเทคโนโลยีของยุคสมัยที่เปลี่ยนไป โดยทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเริ่มให้ความสนใจกับแนวความคิดดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น

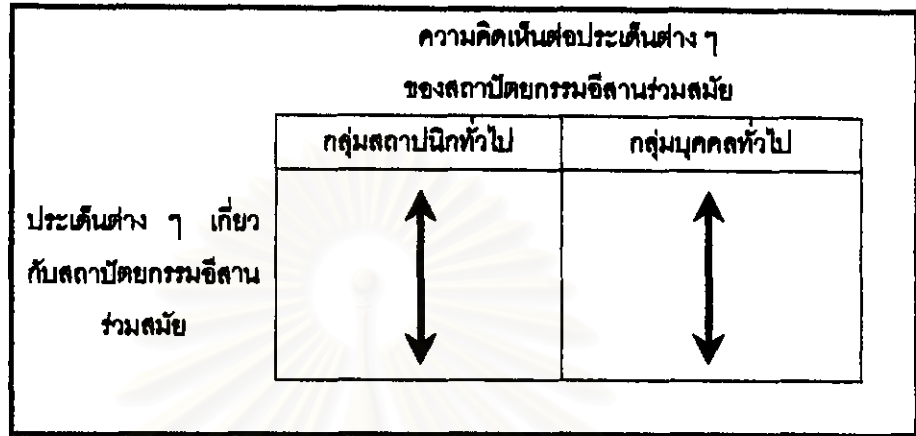
สมมติฐาน คือ

1. ในงานสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยมีลักษณะอิสานร่วมสมัยทั้งในเชิงนามธรรมและเชิงรูปธรรม ซึ่งเป็นการพัฒนาสืบสานจากลักษณะอิสานในอดีต เพื่อพัฒนาแนวความคิดและรูปแบบของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยในปัจจุบัน
2. ลักษณะอิสานร่วมสมัยที่ได้จากการศึกษาจะเป็นที่ยอมรับของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป
3. ค่าการรับรู้ ความเข้าใจและการยอมรับต่อสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปย่อมมีมากกว่ากลุ่มบุคคลทั่วไป เพราะกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีประสบการณ์ทางวิชาชีพและได้รับการศึกษาทางสาขาวิชาสถาปัตยกรรม

6.2 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

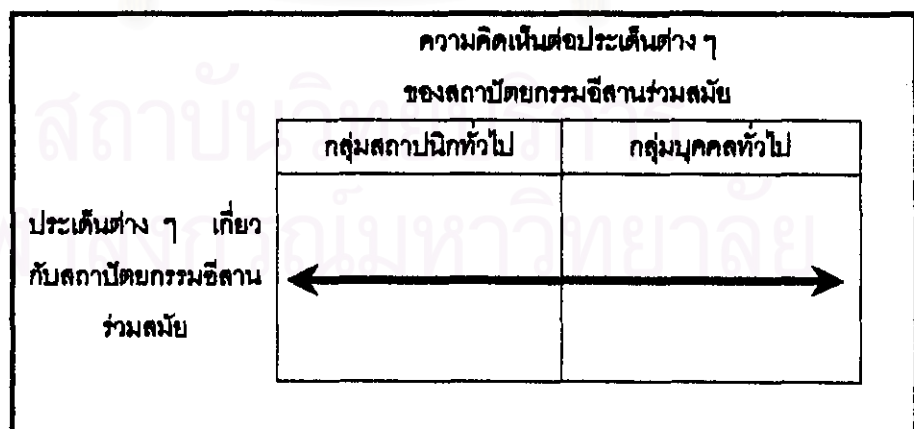
การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย ได้แก่ การรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย ปัจจัยแวดล้อมประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย ลักษณะอิสานของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย แนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยในอนาคต โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ด้วยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) เพื่อหาค่าระดับความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย และการทดสอบด้วยวิธี t-test และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่ม โดยมีแนวทางในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปต่อประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

แผนภูมิที่ 8.1 แสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปต่อประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

2. การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไปต่อประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

แผนภูมิที่ 8.2 แสดงเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไปต่อประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

6.3 การวิเคราะห์ค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย

แบ่งประเด็นต่าง ๆ ของการวิเคราะห์ค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย ได้ดังนี้

- การรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย
- ปัจจัยแวดล้อมประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย
- ลักษณะอิสานของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย
- แนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอิสานร่วมในอนาคต

6.3.1 การวิเคราะห์ค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับการรับรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย

แบ่งหัวข้อในการวิเคราะห์ ได้ดังนี้

- การวิเคราะห์ค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับการรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย
 - รูปการวิเคราะห์การรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย
- ก. การวิเคราะห์ค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับการรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย

ตารางที่ 6.1ก-1 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับการรับรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย

การรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรม อิสานร่วมสมัย	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย				
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป		กลุ่มบุคคลทั่วไป		t
	Mean ₁	SD ₁	Mean ₂	SD ₂	จำนวน
• ท่านมีความเข้าใจสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยมาก	2.46	.99	2.14	.95	2.90*
• เอกลักษณะสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยในปัจจุบัน ยังไม่เด่นชัด	3.11	1.02	3.06	1.07	.44
• สถาปัตยกรรมในอิสานควรมีลักษณะอิสานร่วมสมัย	4.14	.87	4.14	.87	.00

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับความเข้าใจต่อสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยนั้น พบว่ากลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปนั้นต่างก็ยอมรับว่ายังมี และความเข้าใจเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย เอกลักษณะของสถาปัตยกรรมอิสลามในปัจจุบันนั้นมีความเด่นชัดในระดับปานกลาง และสถาปัตยกรรมอิสลามควรมีลักษณะอิสลามร่วมสมัย

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป ในประเด็นการรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยนั้น โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นแตกต่างกันเฉพาะในเรื่องของความเข้าใจต่อสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัย โดยค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 2.90 ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนดไว้ แสดงว่ากลุ่มสถาปนิกทั่วไปจะมีความรู้และเข้าใจในสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยมากกว่ากลุ่มบุคคลทั่วไป

อภิปรายผล เกี่ยวกับการรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยจากการวิเคราะห์ข้างต้น พบว่ากลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความรู้และเข้าใจในสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยมากกว่ากลุ่มบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ เพราะกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีประสบการณ์จากสาขาอาชีพ และได้รับการศึกษาทางสาขาวิชาสถาปัตยกรรม จึงส่งผลให้ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจในสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยแตกต่างกัน ดังที่ วิมลสิทธิ์ หรรษากร (2530: 62-63 และ 75-77) ได้อธิบายไว้ว่า เนื่องจากประสบการณ์ในอดีตของบุคคล มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อกระบวนการรับรู้ที่เกิดขึ้น โดยผลของการรับรู้ที่แตกต่างกันระหว่างบุคคลต่าง ๆ มีส่วนมาจากประสบการณ์ในอดีตที่แตกต่างกันของบุคคล ผลของการรับรู้มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่บุคคลรับรู้หรือรู้สึกมาก่อน ซึ่งเป็นประสบการณ์ในอดีตของผู้รับรู้ ทั้งนี้ ประสบการณ์ของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้โดยละสมสิ่งทีรับรู้เข้ามา

แต่ถึงอย่างไร ทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปต่างมีความเข้าใจในสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะยังมีการประชาสัมพันธ์ วิเคราะห์ วิจัย เพื่อสร้างความรู้และเข้าใจในสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยที่ไม่จริงจังและเจาะลึก หรือเพราะลักษณะอิสลามร่วมสมัยในปัจจุบันยังไม่เด่นชัด และมีอาคารตัวอย่างที่สื่อถึงลักษณะอิสลามร่วมสมัยยังไม่มาก โดยเฉพาะหากเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับคำระดับความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มต่อประเด็นที่ว่า เอกลักษณะสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยในปัจจุบันยังไม่เด่นชัด และสถาปัตยกรรมในอิสลามควรมีลักษณะอิสลามร่วมสมัย โดยมีค่าความคิดเห็นในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ทั้งนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของ นิจ นิญชีนันท์ (2536: 63) ที่ว่า สถาปัตยกรรมของประเทศไทยมีความแปลกแยกแตกต่างกันในแต่ละภาคทำให้มีเอกลักษณ์กันหลากหลาย ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาปัตยกรรมในแต่ละภาค พัฒนาบนรากเหง้าและพื้นฐานดั้งเดิม เพื่อดำรงรักษาลักษณะจำเพาะของท้องถิ่นต่อไป

ตารางที่ 6.1ก-2 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะ
 อีสานร่วมสมัยที่เหมาะสมกับอาคารประเภทต่าง ๆ

อาคารประเภทต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะอีสานร่วมสมัย ที่เหมาะสมกับอาคารประเภทต่าง ๆ					
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป		กลุ่มบุคคลทั่วไป		รวม	ลำดับ
	(จำนวน)	ลำดับ	(จำนวน)	ลำดับ		
อาคารสาธารณะ						
• สถานที่ราชการ	116.00	2	77.00	3	193.00	2
• สถาบันการศึกษา	86.00	3	76.00	4	162.00	4
• อาคารธุรกิจ (ห้างสรรพสินค้าและอาคารสำนักงานเป็นต้น)	3.00	8	7.00	7	10.00	8
• โรงแรม	25.00	5	63.00	5	88.00	5
• อาคารทางพุทธศาสนา (วัด)	123.00	1	115.00	1	238.00	1
อาคารพักอาศัย						
• บ้านพักอาศัย	80.00	4	87.00	2	167.00	3
• คอนโดมิเนียม	5.00	7	10.00	6	15.00	7
• ห้องแถว	9.00	6	7.00	7	16.00	6

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป ในประเด็นเรื่องลักษณะอีสานในสถาปัตยกรรมเหมาะกับอาคารประเภทใดบ้างนั้น พบว่ากลุ่มสถาปนิกและกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นร่วมกันว่า ลักษณะอีสานในสถาปัตยกรรมนั้นเหมาะกับอาคารทางพุทธศาสนา อาคารของสถานที่ราชการ อาคารบ้านพักอาศัยและอาคารของสถาบันการศึกษา โดยอาคารทางพุทธศาสนามีความเหมาะสมที่สุดที่จะต้องมิลักษณะอีสาน

อภิปรายผล พบว่าอาคารทางพุทธศาสนา อาคารของสถานที่ราชการ อาคารของสถาบันการศึกษา และอาคารบ้านพักอาศัยมีความเหมาะสมที่จะต้องมิลักษณะอีสาน ทั้งนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2537: 88) ที่ว่า รูปแบบสถาปัตยกรรมแนวไทยร่วมสมัยนั้นเหมาะสมกับอาคารทุกประเภทตามลำดับความเหมาะสม คือ อาคารทางศาสนา อาคารสถาบันพระมหากษัตริย์ อาคารสถาบัน (การศึกษา ฯลฯ) อาคารราชการ(ศาลากลาง ศาล ฯลฯ) อาคารพาณิชย์ (โรงแรม ศูนย์การค้า ฯลฯ) อาคารสนับสนุนโครงการอนุรักษ์และอาคารพักอาศัย เป็นต้น ในขณะที่รูปแบบไทยประเพณี รูป

แบบไทยเชิงพาณิชย์ รูปแบบไทยท้องถิ่น รูปแบบไทยเชิงอนุรักษ์ และรูปแบบไทยแบบผสมผสานนั้นเหมาะสมกับอาคารเพียงบางประเภทเท่านั้น

ข. สรุปการวิเคราะห์การรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป ในเรื่องการรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย พบว่าต่างก็มีความเข้าใจในสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย เอกลักษณะสถาปัตยกรรมอีสานมีความเด่นชัดในระดับปานกลางและสถาปัตยกรรมอีสานควรมีลักษณะอีสานเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ลักษณะอีสานในสถาปัตยกรรมนั้นเหมาะกับอาคารทางพุทธศาสนา อาคารของสถานที่ราชการ อาคารบ้านพักอาศัยและอาคารของสถานบันการศึกษา โดยอาคารทางพุทธศาสนามีความเหมาะสมที่สุดที่จะต้องมีลักษณะอีสาน

สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับการรับรู้ ความเข้าใจและทัศนคติต่อสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย พบว่ากลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในเรื่องที่ว่า เอกลักษณะสถาปัตยกรรมอีสานในปัจจุบันยังไม่เด่นชัด สถาปัตยกรรมในอีสานควรมีลักษณะอีสาน โดยกลุ่มสถาปนิกทั่วไปจะมีความเข้าใจในสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมากกว่ากลุ่มบุคคลทั่วไป และอาคารทางศาสนามีความเหมาะสมมากที่สุดที่จะต้องมีลักษณะอีสาน ทั้งนี้ กลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า อาคารที่สำคัญของลงมาที่ควรมีลักษณะอีสาน คือ อาคารของสถานที่ราชการและอาคารของสถานบันการศึกษาตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นว่า ควรเป็นอาคารบ้านพักอาศัยและอาคารของสถานที่ราชการตามลำดับ

6.3.2 การวิเคราะห์ค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

แบ่งหัวข้อในการวิเคราะห์ ได้ดังนี้

- สื่อความเป็นอีสานโดยการพัฒนา ศิลปะสถาปัตยกรรม คติและประเพณีของรูปแบบสถาปัตยกรรม
- เคารพภูมิปัญญาท้องถิ่น
- คำเนึงถึงความเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป
- พื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของอีสานที่มีอิทธิพลต่อสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย
- ความเหมาะสมของพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานกับการพัฒนาใช้ในงานสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย
- สรุปการวิเคราะห์แนวความคิด ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

ก. สื่อความเป็นอิสระโดยการพัฒนาเครือข่ายคิดใหม่และปรุ้งใหม่ของรูปแบบสถาปัตยกรรม

ตารางที่ 6.2ก ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับแนวความคิดที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสระร่วมสมัย

แนวความคิด	ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวความคิดที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสระร่วมสมัย				
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป		กลุ่มบุคคลทั่วไป		t
	Mean ₁	SD ₁	Mean ₂	SD ₂	จำนวน
• สื่อความเป็นอิสระโดยการพัฒนา คลื่น คลาย คิดใหม่และปรุ้งใหม่ของรูปแบบสถาปัตยกรรม	3.50	.93	3.20	.89	2.90*

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับแนวความคิดที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสระร่วมสมัย พบว่ากลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่าการสื่อความเป็นอิสระโดยการพัฒนา คลื่น คลาย คิดใหม่และปรุ้งใหม่ของรูปแบบสถาปัตยกรรมนั้น มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสระร่วมสมัยในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ในขณะที่กลุ่มบุคคลทั่วไปเห็นว่า มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสระร่วมสมัยในระดับปานกลาง

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไปนั้น โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 2.90 ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มของสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่าการสื่อความเป็นอิสระโดยการพัฒนา คลื่น คลาย คิดใหม่และปรุ้งใหม่ของรูปแบบสถาปัตยกรรมมีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสระร่วมสมัยมากกว่ากลุ่มบุคคลทั่วไป

อภิปรายผล พบว่าการสื่อความเป็นอิสระโดยการพัฒนา คลื่น คลาย คิดใหม่และปรุ้งใหม่ของรูปแบบสถาปัตยกรรมนั้นมีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสระร่วมสมัยในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิมลสิทธิ์ หรรษาฎ (2539: 48-65) ที่ว่า ลักษณะของไทยในสถาปัตยกรรมนั้น หมายถึง ลักษณะที่มีความทันสมัยด้วยเทคโนโลยีและวัสดุที่ใช้ แต่ยังมีเค้าโครงของลักษณะไทย เป็นการสร้างสรรค์ใหม่ เป็นการคิดค้นใหม่ ไม่ใช่การทำตามรูปแบบเดิม หรือพยายามเอารูปแบบเดิมมาใช้ในลักษณะการปรับแต่ง แต่เป็นการปรุ้งกันใหม่ โดยความคิดเห็นดังกล่าวย่อมรวมไปถึงลักษณะสถาปัตยกรรมอิสระด้วย

ทั้งนี้ กลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปไม่มีความคิดเห็นแตกต่างกันในประเด็นดังกล่าว โดยกลุ่มบุคคลทั่วไปไม่มีความคิดเห็นว่าการสื่อความเป็นอีสานโดยการพัฒนา ศิลปหลาย คิดใหม่และปรับปรุงใหม่ของรูปแบบสถาปัตยกรรมนั้น มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มบุคคลทั่วไปไม่มีความคุ้นเคย และเคยมีประสบการณ์การรับรู้ลักษณะอีสานเฉพาะจากรูปแบบของสถาปัตยกรรมอีสานในอดีต ในขณะที่กลุ่มสถาปนิกทั่วไปไม่มีความคิดเห็นว่าการสื่อความเป็นอีสานจะต้องเกิดจากการพัฒนา ศิลปหลาย คิดใหม่และปรับปรุงใหม่ของรูปแบบสถาปัตยกรรม เพื่อให้เหมาะสมกับช่วงเวลาที่ยั่งยืนไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีกระบวนการรับรู้ลักษณะอีสาน และความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าวที่ลึกซึ้ง ชับซ้อนในอีกระดับหนึ่ง ทั้งนี้ เพราะกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีประสบการณ์จากสาขาอาชีพ และได้รับการศึกษาทางสาขาวิชาสถาปัตยกรรม จึงส่งผลให้ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจในสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยแตกต่างกัน ดังที่ วิมลสิทธิ์ หรยางกูร (2530: 62-63 และ 75-77) ได้อธิบายไว้ว่า เนื่องจากประสบการณ์ในอดีตของบุคคล มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อกระบวนการรับรู้ที่เกิดขึ้น โดยผลของการรับรู้ที่แตกต่างกันระหว่างบุคคลต่าง ๆ มีส่วนมาจากประสบการณ์ในอดีตที่แตกต่างกันของบุคคล ผลของการรับรู้มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่บุคคลรู้หรือรู้สึกมาก่อน ซึ่งเป็นประสบการณ์ในอดีตของผู้รับรู้ ทั้งนี้ ประสบการณ์ของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้โดยสะสมสิ่งที่รับรู้เข้ามา

ข. เคารพภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตารางที่ 6.2ข ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับการเคารพภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

การเคารพภูมิปัญญาท้องถิ่น ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การเคารพภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	คำนวณ
• ประยุกต์เลือกเอาแนวความคิดบรรพบุรุษมาใช้ให้เหมาะสม	3.96	.94	3	3.76	.94	2	1.84
• รับอิทธิพลรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น	3.67	.95	4	3.65	.91	4	.18
• กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมข้างเคียง	3.44	1.02	5	3.31	.89	5	1.14

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

ตารางที่ 6.21 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับการเคารพ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

การเคารพภูมิปัญญาท้องถิ่น ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การเคารพภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	คำนวณ
● เลือกเทคนิค เทคโนโลยีและวัสดุที่ เหมาะสมกับท้องถิ่นในปัจจุบันของ อีสาน	3.98	.99	2	3.75	1.02	3	1.95
● คำนึงถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ การยอมรับของสังคมและวิถี ชีวิตของสังคมอีสาน	4.00	1.01	1	3.90	.95	1	.88

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับการ
เคารพภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยนั้น พบว่าทั้งกลุ่ม
สถาปนิกทั่วไปและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปนั้นมีความคิดเห็นว่า ในประเด็นของขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ
การยอมรับของสังคมและวิถีชีวิตของสังคมอีสานมีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมากที่สุด

โดยกลุ่มสถาปนิกทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา คือ การเลือกเทคนิค เทคโนโลยีและวัสดุที่เหมาะสม
กับท้องถิ่นในปัจจุบันของอีสาน ประยุกต์เลือกเอาแนวคิดบรรพบุรุษมาใช้ให้เหมาะสม การรับอิทธิพลรูปแบบ
ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และความกลมกลืนกับสถาปัตยกรรมข้างเคียงตามลำดับ

ในขณะที่กลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา คือ การประยุกต์เลือกเอาแนวคิดบรรพบุรุษมา
ใช้ให้เหมาะสม การเลือกเทคนิค เทคโนโลยีและวัสดุที่เหมาะสมกับท้องถิ่นในปัจจุบันของอีสาน การรับอิทธิพลรูป
แบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น และความกลมกลืนกับสถาปัตยกรรมข้างเคียงตามลำดับ

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป
เกี่ยวกับการเคารพภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย โดย
ทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความ

คิดเห็นเหมือนกันในทุกประเด็น เกี่ยวกับการเคารพภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

อภิปรายผล พบว่าในประเด็นของชนบทรรมนิยมประเพณี ความเชื่อ การยอมรับของสังคม และวิถีชีวิตของสังคมอีสานที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมากที่สุด ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิมลสิทธิ์ หรรษา (2530: 68) ที่ว่า เป็นการออกแบบโดยคำนึงถึงรากฐานทางวัฒนธรรมที่รองรับแบบอย่างของสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับผู้อยู่อาศัยหรือผู้ใช้ ย่อมต้องมีแบบอย่างและรูปแบบที่สะท้อนมาจากสภาพความเป็นอยู่ หรือวัฒนธรรมในท้องถิ่น หรือเรียกแนวทางการออกแบบนี้ว่า แนวบริบทนิยม

สำหรับประเด็นการเลือกเทคนิค เทคโนโลยีและวัสดุที่เหมาะสมกับท้องถิ่นในปัจจุบันของอีสานและการประยุกต์เลือกเอาแนวคิดบรรพบุรุษมาใช้ให้เหมาะสมนั้น จีวัฒน์ เดมีพันธ์ (2541: 63) ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า การออกแบบสถาปัตยกรรมที่ดีนั้น คือ การแปรวิทยาการที่ก้าวหน้ามาปรับใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ฉะนั้นจึงควรที่สถาปนิกจะหันกลับมามองศึกษาสถาปัตยกรรมท้องถิ่นในแต่ละท้องถิ่น เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับพื้นที่ใช้สอยของอาคาร ตลอดจนทำความเข้าใจเทคนิควิธีการ ใช้วัสดุพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับรูปลักษณะของอาคารท้องถิ่นให้กระจ่าง ทำความเข้าใจ และองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษานั้นมาแปรเป็นพลังสร้างสรรค์ ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักการออกแบบที่เป็นวิทยาการอันก้าวหน้า เพื่อเชื่อมสานอดีตให้ต่อเนื่องกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

ค. คำบึงถึงความเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

ตารางที่ 6.2ค ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับการคำนึงถึงความเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

ประเด็นต่าง ๆ ของยุคสมัยที่เปลี่ยนไป	ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การคำนึงถึงความเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	จำนวน
● คำบึงถึงประโยชน์ใช้สอย	4.15	.88	2	4.05	.87	2	.98
● คำบึงถึงสภาพแวดล้อมและสภาวะ ความน่าสบายซึ่งเกิดจากสภาพทาง ภูมิศาสตร์ของอีสาน	4.27	.94	1	4.17	.86	1	.96

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

ตารางที่ 6.2 แสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับการคำนึงถึงความเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

ประเด็นต่าง ๆ ของยุคสมัยที่เปลี่ยนไป	ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การคำนึงถึงความเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	คำนวณ
• การตกแต่งภายในและการจัดภูมิทัศน์รอบนอกอาคาร	3.82	.96	4	3.70	.86	4	1.13
• การมีเหตุและผล สามารถอธิบายได้	3.73	1.11	5	3.46	.98	5	2.20*
• การประหยัดพลังงาน คุ่มค่าการลงทุนและรักษาสิ่งแวดล้อม	3.92	1.09	3	4.00	.98	3	-.72

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับการคำนึงถึงความเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยนั้น ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มให้ความสำคัญกับการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและสภาวะความน่าสบายซึ่งเกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์ของอีสาน การคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย การประหยัดพลังงาน คุ่มค่าการลงทุนและรักษาสิ่งแวดล้อม การจัดและการออกแบบภูมิทัศน์ และการมีเหตุและผลสามารถอธิบายได้ โดยเห็นร่วมกันว่าการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและสภาวะความน่าสบายซึ่งเกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์ของอีสาน มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมากที่สุด

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับการคำนึงถึงความเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปส่วนใหญ่มีความเห็นเหมือนกัน ยกเว้นในประเด็นของการมีเหตุและผล สามารถอธิบายได้

โดยที่กลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่า การมีเหตุและผล สามารถอธิบายได้นั้น มีอิทธิพลต่อแนวความคิดและรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป โดยค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 2.20 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าที่กำหนดไว้

อภิปรายผล พบว่าในประเด็นการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและสภาวะความน่าสบาย ซึ่งเกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์ของอีสานมีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมากที่สุด ได้สอดคล้องกับ

ความคิดเห็นของ ตรังใจ นุรณสมภพ (2533: 119-121) ที่ว่า พื้นฐานของการออกแบบสถาปัตยกรรมนั้น จะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและสภาวะความน่าสบาย ซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์(ของอิสาน) ซึ่งจะสร้างให้งานสถาปัตยกรรมมีเอกลักษณ์ เช่น ลักษณะของอาคารที่ค้ำแดดค้ำฝน อันเป็นรูปแบบเฉพาะของสถาปัตยกรรมในเขตร้อนชื้นที่มีแดดจัดและลมแรงในฤดูฝน เป็นต้น

สำหรับประเด็นการคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยนั้น ได้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ นฤต ชมพูนิช (2531: 137-138) ที่ว่า ถึงแม้ว่าปัจจุบันรูปแบบของวิถีชีวิตจะเปลี่ยนไปจากเดิมบ้าง ก็ยังเหลือขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมอยู่ ดังนั้น การสร้างอาคารบ้านเรือนก็ควรเปลี่ยนไปจากเดิมบ้าง เช่น การเลือกใช้วัสดุและประโยชน์ใช้สอยใหม่ ๆ แต่ก็ควรคงเอกลักษณ์ทางด้านรูปแบบสถาปัตยกรรมดั้งเดิมไว้บ้าง

กอบกับที่ประเทศไทยมีความเจริญทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วในช่วงที่ผ่านมา ก่อให้เกิดปัญหาความต้องการพลังงานของประเทศสูงมาก เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวรัฐบาลจึงได้ออกพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ.2535 ขึ้น ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะกำกับดูแลและส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพในอาคารและโรงงานทั่วไป (สุนทร บุญญาธิการ, 2539: 104) ดังนั้น อาคารในปัจจุบันซึ่งรวมถึงสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยในปัจจุบันและอนาคต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องออกแบบให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวอีกด้วย

ง. พื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของอิสานที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย

ตารางที่ 6.2ง ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของอิสานที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย

พื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของอิสาน ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับ พื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของอิสาน ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย					
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป		กลุ่มบุคคลทั่วไป		รวม	ลำดับ
	(จำนวน)	ลำดับ	(จำนวน)	ลำดับ		
● ภูมิปัญญาที่ได้จากศิลปะ - สถาปัตยกรรมขอม	58.00	4	48.00	4	106.00	4
● ภูมิปัญญาที่ได้จากวัดอิสาน	99.00	3	75.00	3	174.00	3
● ภูมิปัญญาที่ได้จากเรือนอิสาน	122.00	1	78.00	2	200.00	2
● ภูมิปัญญาที่ได้จากศิลปกรรมพื้น บ้านอิสาน	108.00	2	120.00	1	228.00	1

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับพื้นฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอีสานที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยนั้น โดยพิจารณาจากค่าความถี่ ของความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปต่อประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้น ปรากฏว่า ค่า ความถี่ของความคิดเห็นของสถาปนิกทั่วไปส่วนใหญ่ให้ความสำคัญที่สุด คือ ภูมิปัญญาที่ได้จากเรือนอีสาน และสำคัญของลงมา ได้แก่ ภูมิปัญญาที่ได้จากศิลปกรรมพื้นบ้านอีสาน ภูมิปัญญาที่ได้จากวัดอีสาน และภูมิ ปัญญาที่ได้จากศิลปะสถาปัตยกรรมรวมตามลำดับ

ในขณะที่ค่าความถี่ของความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไปนั้น ให้ความสำคัญที่สุดกับภูมิปัญญา ที่ได้จากศิลปกรรมพื้นบ้านอีสาน และสำคัญของลงมา ได้แก่ ภูมิปัญญาที่ได้จากเรือนอีสาน ภูมิปัญญาที่ได้ จากวัดอีสาน และภูมิปัญญาที่ได้จากศิลปะสถาปัตยกรรมรวมตามลำดับ

อภิปรายผล พบว่าในประเด็นของภูมิปัญญาที่ได้จากเรือนอีสานมีอิทธิพลต่อรูปแบบ สถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมากที่สุดนั้น เป็นเพราะบ้านเป็นอาคารที่อยู่ใกล้ตัว คุ้นเคยมากที่สุด และมีตัวอย่าง ที่พบเห็นได้ทั่วไป ทั้งยังเป็นอาคารที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองต่อประโยชน์ใช้สอย ในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่ จึงมีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมากที่สุด เช่น การยกพื้นสูงของเรือนอีสานสามารถใช้ ประโยชน์จากใต้ถุนเรือนได้ และเป็นพื้นที่นั่งพักผ่อนตอนกลางวันเพราะขึ้นบนเรือน (เด่นดาว ศิลปานนท์, 2540: 79) หรือรูปแบบของการยื่นชายคายาว เป็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมในเขตร้อน ที่มีสภาพภูมิอากาศ ที่ มีแดดร้อนจัดและมีลมแรงในฤดูฝน (สุมาลี ประทุมพันธ์, 2537: 33) ซึ่งถึงการสัมภาษณ์ วีรวรรณ ศิตติสาร) เป็นต้น

ในประเด็นของภูมิปัญญาที่ได้จากศิลปกรรมพื้นบ้านอีสานมีความสำคัญของลงมา เนื่องจากงาน ศิลปกรรมอีสานสามารถสื่อถึงลักษณะอีสานได้โดยง่ายให้แก่ผู้พบเห็นทั่วไป ทั้งนี้ เพราะกลุ่มบุคคลทั้งสองต่างมี ความคุ้นเคย และเคยมีประสบการณ์การรับรู้ลักษณะอีสานจากรูปแบบของงานศิลปกรรมพื้นบ้านอีสานซึ่งมีอยู่ หลากหลายทั่วไป (เครื่องมือ เครื่องใช้ และยานพาหนะต่าง ๆ) ทั้งยังเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น เช่น กระเบื้องดินเผาด่านเกวียน เป็นกระเบื้องที่มีคุณลักษณะพิเศษ ที่มีความแกร่ง คงทน อันเกิดจากเนื้อดินที่มีเฉพาะ ในภาคอีสาน หรือลักษณะของการเลือกเอางานแกะสลักปฏิมากรรมและลวดลายพื้นบ้าน มาพัฒนาใช้ใหม่กับ งานสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย ดังที่ วิโรฒ ศรีสุโร ได้นำเอากระเบื้องดินเผาด่านเกวียน และงานแกะ สลักปฏิมากรรมและลวดลายพื้นบ้านมาพัฒนาใช้ใหม่กับพระธาตุศรีมงคล วัดพระธาตุศรีมงคล จังหวัดสกลนคร โดยการทำมาตักแต่งเป็นองค์ประกอบย่อยของอาคารที่ผนังทั้งสี่ด้านของพระธาตุ ซึ่งช่วยทำให้เกิดความรู้สึกที่สื่อ ถึงบรรยากาศของอีสานได้โดยง่าย และสอดคล้องกับความเห็นของ กงกฤษ นีรัญกิจ (อมรรัตน์ เรืองสกุล, 2537: 87-89) ซึ่งถึงการสัมภาษณ์ กงกฤษ นีรัญกิจ) ที่ว่า การเลือกใช้ศิลปวัฒนธรรมพื้นเมืองมาประยุกต์ใช้ ในอาคาร เช่น ลายผ้า หรือลวดลายเครื่องสานหัตถกรรมต่าง ๆ นั้น สามารถเสริมสร้างความรู้สึกให้สถาปัตยกรรมได้ บรรยากาศของอีสานเพิ่มมากขึ้น

พระธาตุศรีมงคล วัดพระธาตุศรีมงคล จังหวัดสกลนคร
สถาปนิก วิโรฒ ศรีสุโร สร้างแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2526

๑. ความเหมาะสมของพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานกับการพัฒนาใช้ในงานสถาปัตยกรรม อีสานร่วมสมัย

ตารางที่ 6.2๑ ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับความ
เหมาะสมของพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานกับการพัฒนาใช้กับงานสถาปัตยกรรมอีสาน
ร่วมสมัย

พื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น อีสานกับการพัฒนาใช้กับงานสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	จำนวน
● เอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะ สถาปัตยกรรมของชุมชน	2.86	.87	4	3.08	.87	4	-2.24*
● เอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะ สถาปัตยกรรมของวัดอีสาน	3.40	.93	2	3.46	.89	3	-.57
● เอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะ สถาปัตยกรรมของบ้านเรือนอีสาน	3.96	.89	1	3.74	.88	1	2.21*
● เอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปกรรม ของอีสาน	3.06	1.06	3	3.59	.98	2	-4.45*

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับความเหมาะสมของพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานกับการพัฒนาใช้ในงานสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย ปรากฏว่าระดับค่าความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มให้ความสำคัญที่สุด คือ ประเด็นของเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมของบ้านเรือนอีสานมีความเหมาะสมกับการพัฒนาใช้กับสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

กลุ่มสถาปนิกทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา ได้แก่ เอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมของวัดอีสาน เอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะกรรมของอีสาน และเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมของหอมตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา ได้แก่ เอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะกรรมของอีสาน เอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมของวัดอีสาน และเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมของหอมตามลำดับ

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานกับการพัฒนาใช้กับงานสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นแตกต่างกันในประเด็น ดังต่อไปนี้

เอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมของบ้านเรือนอีสาน โดยที่กลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่า เอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมของบ้านเรือนอีสานมีความเหมาะสมกับการพัฒนาใช้กับงานสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมากกว่าเมื่อเทียบกับความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป โดยค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 2.21 ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าที่กำหนดไว้

ในขณะที่กลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นว่า เอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมของหอม และเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะกรรมของอีสานมีความเหมาะสมกับการพัฒนาใช้กับสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมากกว่า เมื่อเทียบกับความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไป โดยค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -2.24 และ -4.45 ตามลำดับ ซึ่งมีค่ามากกว่าค่าที่กำหนดไว้

อภิปรายผล พบว่าในประเด็นของเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมของบ้านเรือนอีสานมีความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้ เพราะรูปแบบของเรือนอีสานสามารถพัฒนาใช้กับอาคารได้ทั่วไป ทั้งยังเกิดจากการพัฒนาที่ต่อเนื่องของรูปแบบสถาปัตยกรรม เพื่อตอบสนองต่อประโยชน์ใช้สอย สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศ และสังคมวัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตของชาวอีสาน ในขณะที่เอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะและสถาปัตยกรรมของอีสานในประเด็นอื่น เช่น สถาปัตยกรรมของหอม วัดอีสานและศิลปะกรรมอีสาน จะมีจุดประสงค์มุ่งเน้นที่คติ ความเชื่อ ศาสนา และประโยชน์ใช้สอยชนิดอื่น ๆ (เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ และยานพาหนะ) จึงเกิดข้อจำกัด และไม่เหมาะสมต่อการพัฒนาใช้กับอาคารร่วมสมัยในประเภทต่าง ๆ อาทิ การนำรูปแบบของพุทธสถาปัตยกรรมมาพัฒนาใช้กับการออกแบบที่อยู่อาศัย ซึ่งไม่มีความเหมาะสมอันเกิดจากการมีฐานานุรูปและฐานานุศักดิ์ของสถาปัตยกรรม เป็นต้น

แต่ทั้งนี้ ในประเด็นของเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมของวัดอีสาน และเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะกรรมของอีสานนั้น ก็มีความเหมาะสมกับการพัฒนาใช้กับงานสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยเช่นกัน เพราะนอกจากช่วยเสริมสร้างให้สถาปัตยกรรมสื่อถึงลักษณะอีสานได้โดยง่ายแล้ว ในเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะในประเด็นดังกล่าว ยังสามารถพัฒนาใช้ได้กับอาคารบางประเภทได้ เช่น สิมอีสานที่มีรูปแบบของสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว หากนำมาพัฒนาใช้กับการออกแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในอนาคต โดยเฉพาะกับอาคารสาธารณะและสถานที่ราชการนั้น ก็จะช่วยให้เกิดความรู้สึกที่สื่อถึงบรรยากาศอีสานได้โดยง่าย หรือรูปแบบของพระธาตุที่คงเค้าโครงของพระธาตุทรงบัวเหลี่ยม โดยเฉพาะส่วนยอดธาตุทรงบัวเหลี่ยม ซึ่งเป็นแบบฉบับดั้งเดิมของการออกแบบพระธาตุโดยทั่วไปของอีสาน ตราบจนทุกวันนี้ เป็นเอกลักษณ์ที่สืบทอดยังมั่นคงอดมิเสื่อมคลาย (วิโรจน์ ศรีสุโร, 2539: 5) ดังที่ นิธิ สถาปิตานนท์ ได้นำรูปแบบของพระธาตุดังกล่าวมาพัฒนาใช้ในการออกแบบเจดีย์พระโพธิญาณ วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น

เจดีย์พระโพธิญาณ วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี
สถาปนิก นิธิ สถาปิตานนท์ เริ่มก่อสร้าง 2535 สร้างแล้วเสร็จในปีเดียวกัน

ทั้งนี้ ค่าความเหมาะสมในประเด็นของเอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมของขอมนั้นมีค่าน้อยที่สุด เนื่องจากอารยธรรมขอมได้ล่มสลายจากภาคอีสานไปนานแล้ว คงเหลือแต่เพียงซากโบราณสถานทางประวัติศาสตร์เท่านั้น ตลอดจนคติความเชื่อ ศาสนา ค่านิยม และวิถีชีวิตชาวอีสานก็ไม่ได้มีความผูกพันกับแนวความคิดและอารยธรรมดังกล่าว จึงทำให้ค่าความเหมาะสมในประเด็นดังกล่าวมีค่าน้อยที่สุด แต่ทั้งนี้ เอกลักษณ์และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมของขอมก็มีเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนาใช้ได้กับอาคารบางประเภท เช่น อาคารสนับสนุนโครงการอนุรักษ์ และอาคารพาณิชย์บางประเภทที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (โรงแรม และร้านค้า) เป็นต้น

**จ. สรุปการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบสถาปัตยกรรม
อีสานร่วมสมัย**

จากการวิเคราะห์แนวความคิดที่มีอิทธิพลต่อสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย สรุปได้ว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นตรงกัน คือ สถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยเป็น สถาปัตยกรรมที่สื่อความเป็นอีสานโดยการพัฒนา คสึกลาย คิดใหม่และปรุงใหม่ของรูปแบบสถาปัตยกรรม

โดยคำนึงถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ การยอมรับของสังคมและวิถีชีวิตของสังคมอีสาน กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อสภาวะความน่าสบายซึ่งเกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์ของอีสานเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับการเลือกเทคนิค เทคโนโลยีและวัสดุที่เหมาะสมกับท้องถิ่นในปัจจุบันของอีสาน การประยุกต์ เลือกเอาแนวคิดบรรพบุรุษมาพัฒนาใช้ให้เหมาะสม และคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยใหม่ตามลำดับ

ทั้งนี้ พื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นของอีสานที่ได้จากเอกลักษณ์ และองค์ประกอบศิลปะสถาปัตยกรรมของบ้านเรือนอีสานมีความเหมาะสมที่สุดที่ควรพัฒนาใช้กับสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับแนวความคิดในประเด็นต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย สรุปได้ว่า โดยส่วนใหญ่ กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ แสดงว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มมีแนวความคิดและการรับรู้ต่อสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้น สถาปนิกสามารถที่จะนำประเด็นแนวความคิดต่าง ๆ มาใช้ในการพิจารณาออกแบบที่เหมาะสมต่อไป

**8.3.3 การวิเคราะห์ค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับลักษณะ
อีสานของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย**

แบ่งหัวข้อในการวิเคราะห์ได้ดังนี้

- ลักษณะอีสานเชิงนามธรรม
- ลักษณะอีสานเชิงรูปธรรม
- สรุปการวิเคราะห์ลักษณะอีสานเชิงนามธรรมและเชิงรูปธรรม

ก. ลักษณะอีสานเชิงนามธรรม

ตารางที่ 6.3ก ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอีสานของลักษณะอีสานเชิงนามธรรมในประเด็นต่าง ๆ

ลักษณะอีสานเชิงนามธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอีสาน ของลักษณะอีสานเชิงนามธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t จำนวน
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	
● ลักษณะที่แสดงถึงความซื่อตรง โปร่งใส และมีศักดิ์	3.88	.91	2	3.73	.95	2	1.42
● ลักษณะที่สามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติหรือการเปิดพื้นที่บางส่วนของสถาปัตยกรรมออกสู่ธรรมชาติภายนอก เพื่อให้สามารถรับรู้ถึงแดด ลม ฝน และอุณหภูมิที่เปลี่ยนไปในช่วงเวลาต่าง ๆ ของวัน	3.48	.92	4	3.52	.91	5	-.38
● ลักษณะที่กลมกลืน ไม่ใหญ่โตใช้วัสดุอิทธิพล	3.56	1.05	3	3.60	.99	3	-.39
● ลักษณะเรียบง่าย สมถะ ไม่หรูหรา ไม่เน้นรายละเอียด “แต่งพอนอมปากหอมคอ” หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สวยด้วยแก่นแท้ของสถาปัตยกรรม	3.94	.95	1	4.16	3.42	1	-.76
● ลักษณะที่แข็งแรงและมีพลัง	3.33	1.04	5	3.36	.97	6	-.29
● ลักษณะที่แสดงถึงอิสระทางความคิด กล้าคิด กล้าทำ และคิดไม่เหมือนคนอื่นของผู้ออกแบบทำให้งานสถาปัตยกรรมมีรูปแบบอิสระ	3.27	1.12	6	3.54	.95	4	-2.27*

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป โดยคำนึงถึงระดับค่าความเป็นอีสานของลักษณะอีสานเชิงนามธรรม โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่มให้ความสำคัญที่สุด คือ ลักษณะเรียบง่าย สมถะ ไม่หรูหรา ไม่เน้นรายละเอียด “แต่งพอนอมปากหอมคอ” หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สวยด้วยแก่นแท้ของสถาปัตยกรรม และ

สำคัญรองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ลักษณะที่แสดงถึงความซื่อตรง โปร่งใสและมีสำจะ และลักษณะถ่อมตนไม่ใหญ่โตโอ้อวดอิทธิพล

เป็นที่น่าสังเกตจากผลการศึกษา ถึงแม้ว่ากลุ่มสถาปนิกและกลุ่มบุคคลทั่วไปจะให้ค่าคะแนนเฉลี่ยตามลำดับความสำคัญดังกล่าว แต่ค่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของแต่ละประเด็น พบว่า ต่างก็มีค่าระดับความคิดเห็นอยู่ในช่วงของคะแนนที่สูง ทั้งนี้ หมายความว่าลักษณะอิสานเชิงนามธรรมในแต่ละประเด็นนั้นมีความเป็นอิสานสูง สามารถที่จะนำมาใช้กับการพัฒนาการออกแบบสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยต่อไปได้

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป โดยพิจารณาจากลักษณะอิสานเชิงนามธรรมในประเด็นต่าง ๆ ที่มีค่าความเป็นอิสาน โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เป็นส่วนใหญ่

ยกเว้นประเด็นของอิสระทางความคิด กล้าคิด กล้าทำ และคิดไม่เหมือนคนอื่นของผู้ออกแบบ ทำให้งานสถาปัตยกรรมมีรูปแบบอิสระ ซึ่งค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -2.27 ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่า ในประเด็นของการแสดงถึงอิสระทางความคิด กล้าคิด กล้าทำ และคิดไม่เหมือนคนอื่นของผู้ออกแบบ ทำให้งานสถาปัตยกรรมมีรูปแบบอิสระ มีค่าความเป็นอิสานเชิงนามธรรม น้อยกว่าความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป

อภิปรายผล พบว่าในประเด็นของลักษณะเรียบง่าย สมถะ ไม่หรูหรา ไม่เน้นรายละเอียด “แต่งพอนอมปากหอมคอ” หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สอดคล้องกับแก่นแท้ของสถาปัตยกรรมมีค่าความเป็นอิสานมากที่สุด ทั้งนี้ สอดคล้องกับความเห็นของ วิโรฒ ศรีสุโร (2536: 89) ที่ว่า รูปแบบอาคารทางพุทธศาสนาในอิสานนั้น เช่น รูปแบบสิมอิสานที่บริสุทธิ์ดั้งเดิมนั้นจะมีองค์ประกอบที่เรียบง่าย - มีพลัง - สมถะและมีสำจะ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้นับเป็นคุณอันวิเศษของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอิสาน

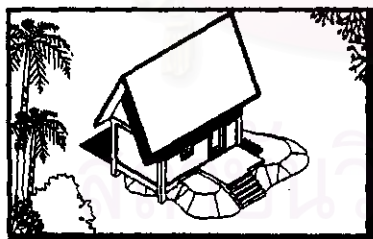
ในประเด็นของลักษณะที่แสดงถึงความซื่อตรง โปร่งใสและมีสำจะนั้น สอดคล้องกับความคิดเห็นของ จุลทัศน์ พยาธรานนท์ (2526: 43) ที่ว่า รูปแบบเรือนชนบท(อิสานทั่วไป) ที่มีพื้นที่เปิดโล่งมากกว่าพื้นที่ได้รับการปิดกั้นกำบัง ซึ่งหากก้าวพ้นห้วงบันไดเรือนก็จะมองเห็นทุกซอกทุกมุมของเรือนได้หมด ไม่มีความลับหรือซ่อนเร้นแฝงอยู่ ดังนั้น คนที่อาศัยอยู่ในที่เช่นนี้ ย่อมเป็นผู้ที่มีจิตใจเปิดเผย บริสุทธิ์ ตรงไปตรงมาเสียเป็นส่วนใหญ่ และรูปแบบของโครงสร้างไม้ อันเป็นโครงสร้างของสถาปัตยกรรมอิสานดั้งเดิม ซึ่งเป็นลักษณะเด่นชัดประการหนึ่งของเรือนไทย(อิสาน) กล่าวคือ ความเปิดเผย ไม่มีการปกปิด หรือซ่อนโครงสร้างไม่ว่าเป็น เสา คาน ชื่อ ออกไก่ หรือแม่ แต่แสดงออกอย่างเปิดเผยและชัดเจน (นิจ นิญชีระนันท์, 2537: 40)

สำหรับประเด็นของลักษณะก่อนต้น ไมใหญ่โตใช้वादอิทธิพลนั้น สอดคล้องกับความเห็นของ วิโรฒ ศรีสุโร (2536: 58) ที่ว่า สภาพของสังคมอีสานที่เป็นสังคมเกษตรกรรม รายได้ต่ำ จึงทำให้รูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานไม่ทำให้ใหญ่โตเกินกว่าเหตุและเหมาะสมกับขนาดของพื้นที่ใช้สอย รูปแบบอาคารจึงมีขนาดเล็กกระทัดรัด

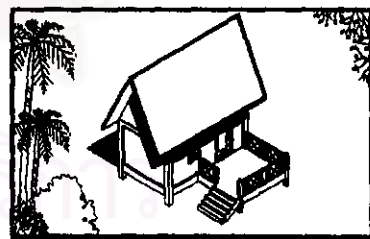
ทั้งนี้ พบว่าค่าการรับรู้และการยอมรับลักษณะอีสานร่วมสมัยของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความแตกต่างกันในประเด็นของการแสดงถึงอิสรทางความคิด กล้าคิด กล้าทำ และคิดไปเหมือนคนอื่นของผู้ออกแบบ ทำให้งานสถาปัตยกรรมมีรูปแบบอิสระ โดยกลุ่มบุคคลทั่วไปรับรู้และยอมรับแนวความคิดในประเด็นดังกล่าวมากกว่ากลุ่มสถาปนิกทั่วไป ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะระบอบในทัศนคติของกลุ่มบุคคลทั่วไปที่มีต่อสถาปนิก คือ ภาพของกลุ่มบุคคลที่มีความคิดอิสระคล้ายกับศิลปิน นอกจากนั้นกลุ่มสถาปนิกทั่วไปต่างมีความคิดเห็นว่า การพัฒนารูปแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับความต่อเนื่องของรูปแบบสถาปัตยกรรมและเคารพภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Robert A.M. Stern (จิวัฒน์ เตมียพันธ์, 2541: 63-64 อ้างถึง Robert A.M. Stern) ที่ได้วางหลักการในการออกแบบของเขาไว้ โดย 1 ใน 5 ประการของแนวความคิด คือ การออกแบบอาคารให้มีรูปลักษณะสอดคล้องกับอาคารในอดีตหรืออาคารในประวัติศาสตร์ อาคารที่มีรูปลักษณะดังกล่าว ย่อมมีความหมายมากกว่าอาคารที่ไม่มีรูปลักษณะทางประวัติศาสตร์

ข. ลักษณะอีสานเชิงรูปธรรม

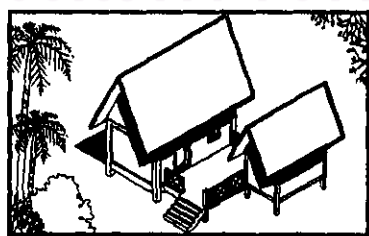
1) มิ่งและการจัดกลุ่มอาคาร

อาคารหลังเดียว

อาคารหลังเดียวมีชาน

กลุ่มอาคารมีชานเชื่อม

ตารางที่ 6.3ข-1 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไป และกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบอาคาร

ลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระ ของลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	จำนวน
● อาคารหลังเดียว	2.50	1.11	3	2.96	1.05	3	-3.68*
● อาคารหลังเดียวมีชาน	3.12	.98	2	3.56	.48	1	-1.51
● กลุ่มอาคารมีชานเชื่อม	3.30	1.06	1	3.28	1.17	2	.21

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

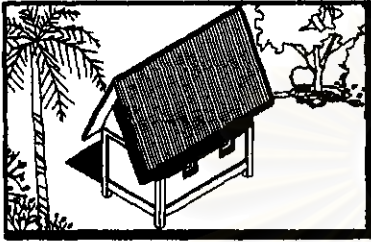
การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบอาคาร โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ กลุ่มอาคารมีชานเชื่อม และรองลงมา คือ อาคารหลังเดียวมีชาน ในขณะที่กลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญกับอาคารหลังเดียวมีชาน และรองลงมา คือ กลุ่มอาคารมีชานเชื่อม

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบอาคาร โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นรูปแบบของอาคารหลังเดียว ซึ่งค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -3.68 ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่าประเด็นของอาคารหลังเดียวมีระดับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรมน้อยกว่าความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป

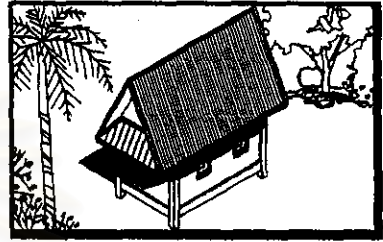
อภิปรายผล พบว่ารูปแบบของอาคารมีชานมีค่าความเป็นอิสระสูง ทั้งนี้ เพราะเป็นรูปแบบของสถาปัตยกรรมอิสระที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบท้องถิ่นอีสาน (อิติ เสงฆ์รัมย์ และคณะผู้ร่วมวิจัย, 2534-2535: 91) และโดยทั่วไปลักษณะบ้านพักอาศัยแบบดั้งเดิมจะนิยมก่อสร้างเรือนยกพื้นสูงด้วยเสาไม้จึงมีใต้ถุนตัวเรือนมีลักษณะเป็นหลังเดียว หรือหลายหลังเชื่อมต่อกันด้วยชานตามประโยชน์ใช้สอยที่เพิ่มขึ้น (อิติ เสงฆ์รัมย์ และคณะผู้ร่วมวิจัย, 2534-2535: 17) ทั้งนี้ สอดคล้องกับความเห็นของ นฤต ชมพูนิช (2531: 137-138) ที่ว่า ถึงแม้ว่าปัจจุบันรูปแบบของวิถีชีวิตจะเปลี่ยนไปจากเดิมบ้าง ก็ยังเหลือขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมอยู่ ดังนั้น การสร้างอาคารบ้านเรือนก็ควรเปลี่ยนไปจากเดิมบ้าง เช่น การเลือกใช้วัสดุและประโยชน์ใช้สอยใหม่ ๆ แต่ก็ควรคงเอกลักษณ์ทางด้านรูปแบบสถาปัตยกรรมดั้งเดิมไว้บ้าง เช่น รูปแบบของชานไม้ชนิดต่าง ๆ ที่ปัจจุบันการ

สร้างชานด้วยไม้จะไม่เหมาะสมด้วยประการทั้งปวง แต่ประโยชน์ใช้สอยของชานก็ยังคงอยู่ อาทิ เป็นพื้นที่พัก
ผ่อนนั่งเล่น เอนกประสงค์ และอาศัยร่มเงาจากชาน เป็นต้น

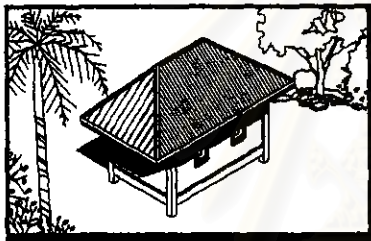
2) หลังคา

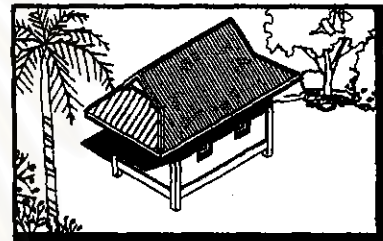
หลังคาจั่ว

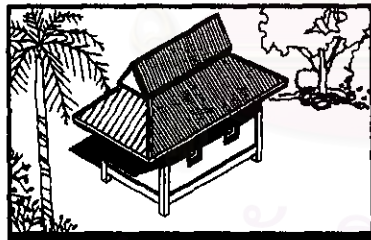
หลังคาจั่วปีกนก(มีชานจั่ว)

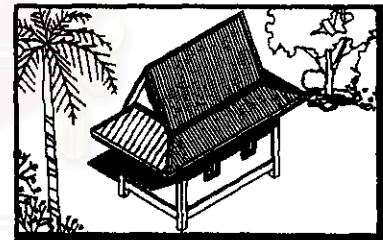
หลังคาปั้นหย่า

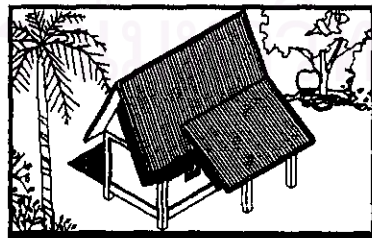
หลังคาจั่ว(มนิดา หรือ บรานอร์)

หลังคาปั้นหย่า(พร้อมจั่วเล็กด้านบน)

หลังคาจั่วมีปีกนก 4 ทิศ

หลังคาจั่วต่อเพิง

ตารางที่ 6.3ข-2 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระงานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบหลังคา

ลักษณะอิสระงานเชิงรูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระ ของลักษณะอิสระงานเชิงรูปธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	จำนวน
● หลังคาจั่ว	2.84	1.09	5	3.08	1.04	4	-1.95
● หลังคาจั่วปีกนก(มีชานจั่ว)	3.19	1.02	2	3.32	1.05	1	-1.11
● หลังคาปั้นหย่า	1.90	.86	7	2.38	.93	6	-4.55*
● หลังคาจั่ว(มนิลา หรือบรานอร์)	2.58	1.03	6	2.94	.92	5	-3.24*
● หลังคาปั้นหย่า(พร้อมจั่วเล็กด้านบน)	2.89	1.04	3	3.08	1.00	4	-1.58
● หลังคาจั่วมีปีกนก 4 ทิศ	2.85	1.13	4	3.30	1.00	2	-3.62*
● หลังคาจั่วต่อเพิง	3.22	1.15	1	3.22	1.15	3	.00

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระงานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบหลังคา โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ หลังคาจั่วต่อเพิง รองลงมา คือ หลังคาจั่วปีกนก(มีชานจั่ว)และหลังคาปั้นหย่า(พร้อมจั่วเล็กด้านบน) ในขณะที่กลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญกับหลังคาจั่วปีกนก(มีชานจั่ว) รองลงมา คือ หลังคาจั่วมีปีกนก 4 ทิศ และหลังคาจั่วต่อเพิง

ทั้งนี้ แสดงว่าทั้งกลุ่มสถาปนิกและกลุ่มบุคคลทั่วไปต่างมีความคิดเห็นร่วมกันที่ว่า หลังคาจั่วต่อเพิง หลังคาจั่วปีกนก(มีชานจั่ว) หลังคาปั้นหย่า(พร้อมจั่วเล็กด้านบน) และหลังคาปั้นหย่า (พร้อมจั่วเล็กด้านบน) มีค่าความเป็นอิสระมากที่สุด

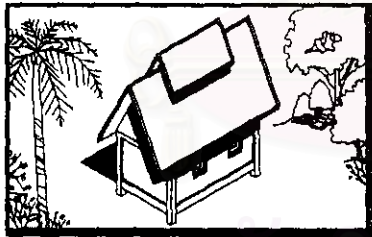
การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระงานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบหลังคา โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในประเด็นหลังคาจั่ว หลังคาจั่วปีกนก(มีชานจั่ว) หลังคาปั้นหย่า(พร้อมจั่วเล็กด้านบน) และหลังคาจั่วต่อเพิง

ยกเว้นในประเด็น หลังคาปั้นหย่า หลังคาจั่ว(มนิลา หรือบรานอร์) และหลังคาจั่วมีปีกนก 4 ทิศ ซึ่งค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -4.55 -3.24 และ -3.62 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็น่าประเด็นดังกล่าวมีระดับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระงานเชิงรูปธรรมน้อยกว่าความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป

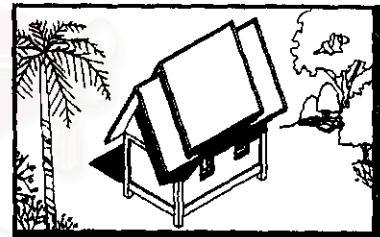
อภิปรายผล พบว่ารูปแบบหลังคาจั่วต่อเพิงมีค่าความเป็นอิสานมากที่สุด ทั้งนี้ เพราะเป็นรูปแบบส่วนใหญ่ของเรือนอิสาน ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบออกเป็นรูปแบบของเรือนเกย เรือนเห็บและตูปต่อเสา (ธิตี เสงษ์รัมย์ และคณะผู้ร่วมวิจัย, 2534-2535: 17-40) จากประเด็นดังกล่าว ทำให้การรับรู้ลักษณะอิสานของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปมีค่าสูง เพราะกลุ่มบุคคลดังกล่าวมีความคุ้นเคยและเคยมีประสบการณ์การรับรู้ลักษณะอิสานจากรูปแบบหลังคาจั่วต่อเพิงของเรือนอิสานที่มีอยู่ทั่วไป นอกจากนี้รูปแบบของหลังคาดังกล่าวสามารถที่จะพัฒนาต่อเติมได้ง่ายตามประโยชน์ใช้สอยที่เพิ่มขึ้น

ในประเด็นรูปแบบหลังคาจั่วปีกนก(มีชานจั่ว)นั้น ได้สอดคล้องกับความเห็นของ ธิตี เสงษ์รัมย์ และคณะผู้ร่วมวิจัย (2534-2535: 38-39) ที่ว่า เป็นรูปแบบของหลังคาเรือนอิสานเป็นส่วนใหญ่ ส่วนในอาคารทางพุทธศาสนารูปแบบของหลังคาจะนิยมทรงจั่วชั้นเดียว มีชานจั่ว และปีกนกคลุมโดยตลอด (วิโรฒ ตรีสุโร, 2539: 408) ทั้งนี้ หลังคาจั่วปีกนก(มีชานจั่ว) เป็นลักษณะของหลังคาจั่วที่มีการยื่นชายคาปีกนก (ชานจั่ว) ออกมาจากตัวอาคาร เพื่อป้องกันไม่ให้ฝนสาดเข้าหน้าต่าง หรือช่องลม (น. ณ ปากน้ำ, 2522: 246) ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของการยื่นชายคายาว อันเป็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมในเขตร้อนที่สภาพภูมิอากาศที่มีแดดร้อนจัดและมีลมแรงในฤดูฝน (ศุมาลี ประทุมพันธ์, 2537: 33) อ้างถึงการสัมภาษณ์ วีรวรรณ ศิตติสาร) ของอิสาน

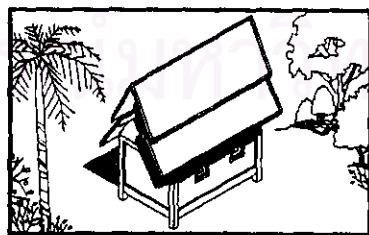
3) การซ้อนรับของหลังคา

การลดชั้นหลังคา

การลดมุขหลังคา

การซ้อนทับหลังคา

ตารางที่ 6.3ข-3 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบการช้อนชั้นหลังคา

ลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระ ของลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	คำนวณ
● การลดชั้นหลังคา	2.60	.98	3	2.40	.95	3	1.73
● การลดมุขหลังคา	2.61	.95	2	2.64	.98	2	-.24
● การช้อนชั้นหลังคา	3.08	1.11	1	2.90	1.09	1	1.41

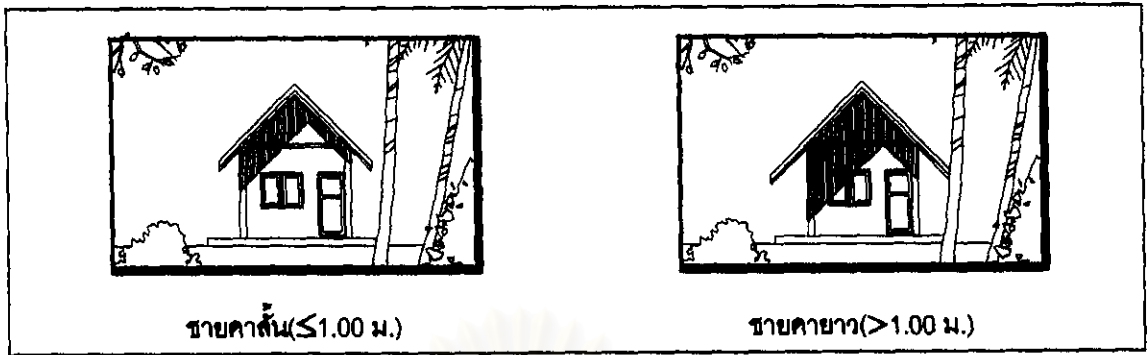
* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบการช้อนชั้นหลังคาโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลข - คณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ การช้อนชั้นหลังคา รองลงมา คือ การลดมุขหลังคาและการลดชั้นหลังคา

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบการช้อนชั้นหลังคา โดยทางสถิติ ด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปไม่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น ดังนั้น สถาปนิกสามารถที่จะนำประเด็นแนวคิดต่าง ๆ มาใช้ในการพิจารณาออกแบบที่เหมาะสมต่อไป

อภิปรายผล พบว่ารูปแบบของการช้อนชั้นหลังคามีค่าความเป็นอิสระมากที่สุด เพราะเป็นรูปแบบของหลังคาที่มีโครงสร้างเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน และง่ายแก่การต่อเติมของอาคารตามประโยชน์ใช้สอยที่เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับความเห็นของ วิโรฒ ศรีสุโร (2539: 408) ที่ว่า จากอิทธิพลของวัฒนธรรมไทย - อิสถานในอาคารทางพุทธศาสนา ทำให้รูปแบบของหลังคาไม่นิยมลดมุขหน้า - หลัง นิยมทรงจั่วชั้นเดียวมีชานจั่วและปีกนกคลุมโดยตลอด และหากมีการช้อนชั้นหลังคาจะนิยมใช้รูปแบบของการช้อนชั้นหลังคาแทน แต่ทั้งนี้ ค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปต่อประเด็นดังกล่าวยังมีระดับค่าปานกลางค่อนข้างน้อย อาจเป็นเพราะรูปแบบของหลังคาดังกล่าวยังมีตัวอย่างพบเห็นได้ไม่มากนัก ซึ่งจะพบเห็นเฉพาะในอาคารทางพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ค่าการรับรู้ลักษณะอิสระของบุคคลทั้งสองต่อประเด็นดังกล่าวไม่มากนัก

4) การขึ้นชายคา

ตารางที่ 6.3ข-4 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสานของลักษณะอิสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบการขึ้นชายคา

ลักษณะอิสานเชิงรูปธรรม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสาน ของลักษณะอิสานเชิงรูปธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	
● ชายคาสั้น(≤1.00 ม.)	2.88	2.41	2	3.20	2.39	2	-1.15
● ชายคายาว(>1.00 ม.)	3.24	.88	1	3.28	1.08	1	-.35

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

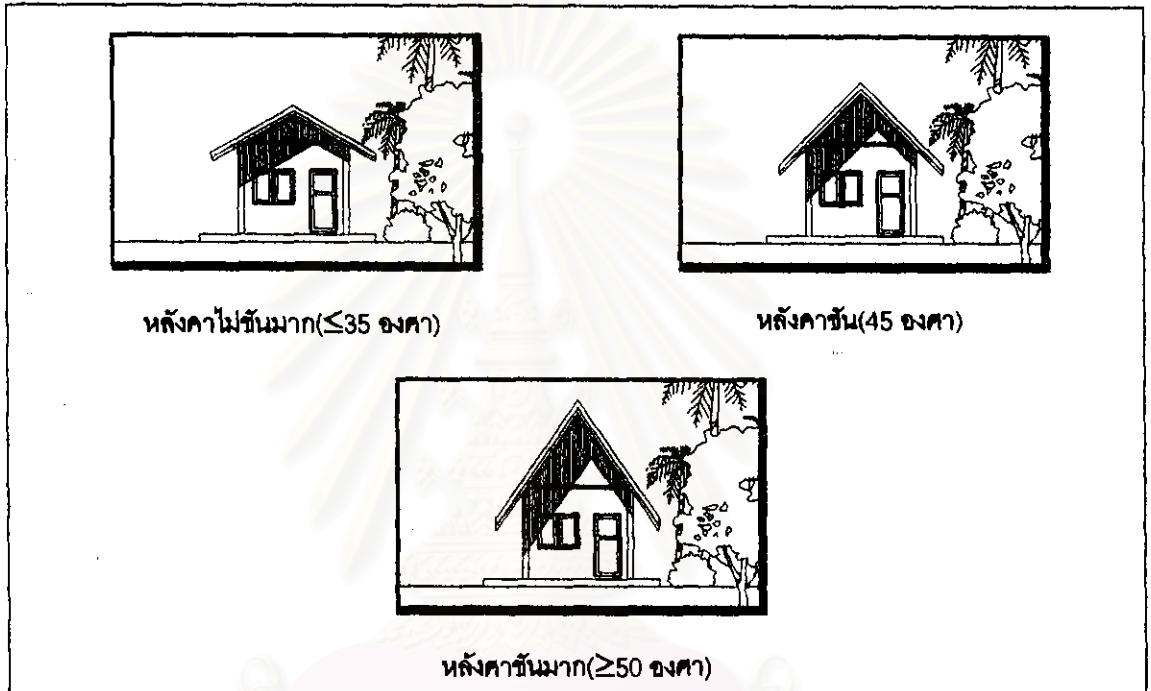
การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสานของลักษณะอิสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบการขึ้นชายคา โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไป ให้ความสำคัญที่สุด คือ ชายคายาว(>1.00 ม.) รองลงมา คือ ชายคาสั้น(≤1.00 ม.)

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสานของลักษณะอิสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบการขึ้นชายคา โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น ดังนั้น สถาปนิกสามารถที่จะนำประเด็นแนวความคิดต่าง ๆ มาใช้ในการพิจารณาออกแบบที่เหมาะสมต่อไป

อภิปรายต่อ พบว่ารูปแบบของการขึ้นชายคายาวมีค่าความเป็นอิสานสูง ทั้งนี้ เพราะรูปแบบของการขึ้นชายคายาว เป็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมในเขตร้อนที่มีสภาพภูมิอากาศที่มีแดดร้อนจัดและมีลมแรงในฤดูฝน (ฤมาลี ประทุมพันธ์, 2537: 33 อ้างถึงการสัมภาษณ์ วีรวรรณ คิตติสาร) ของภาคอิสาน นอกจากนี้ ลักษณะสัดส่วนของตัวอาคารที่มีลักษณะเตี้ยแค้ คุ่มเตี้ย หากเปรียบเทียบกับสัดส่วนของหลังคาที่ยื่นยาว

คลุมอาคารทั้งหลัง ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของอาคารที่มีลักษณะถ่อมต่น ไม่ใช้वादอิทธิพล (มุสตี ทิพทัส, 2539: 802-803) ซึ่งสัมพันธ์กับแนวความคิด ลักษณะนิสัย ตลอดจนวิถีชีวิตของชาวอีสานแบบพหุอยู่พอกิน ซึ่งมีพื้นฐานมาจากสังคมเกษตรกรรม

5) ความชันของหลังคา

ตารางที่ 6.3ข-5 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอีสานของลักษณะอีสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบความชันหลังคา

ลักษณะอีสานเชิงรูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอีสาน ของลักษณะอีสานเชิงรูปธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t จำนวน
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	
● หลังคาไม่ชันมาก(≤ 35 องศา)	2.60	1.09	2	2.94	1.05	2	-2.69*
● หลังคาชัน(45 องศา)	3.21	.90	1	3.21	.90	1	.00
● หลังคาชันมาก(≥ 50 องศา)	2.42	1.11	3	2.80	1.17	3	-2.87*

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

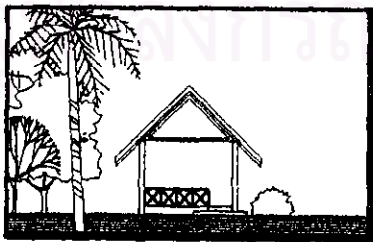
การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบความชื้นหลังคา โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ หลังคาชัน(45 องศา) รองลงมา คือ หลังคาไม่ชันมาก(≤ 35 องศา) และหลังคาชัน(≥ 50 องศา)มากตามลำดับ

การทดสอบเปรียบเทียบเพื่อหาความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบความชื้นหลังคา โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในประเด็นรูปแบบหลังคาชัน

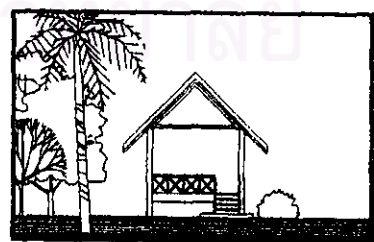
ยกเว้นในประเด็น หลังคาไม่ชันมากและหลังคาชันมาก ซึ่งค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -2.69 และ -2.87 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่าประเด็นรูปแบบดังกล่าว มีระดับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรมน้อยกว่าความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป

อภิปรายผล พบว่ารูปแบบของหลังคาชันมีค่าความเป็นอิสระมากที่สุด ทั้งนี้ หากเปรียบเทียบความชื้นหลังคาของสถาปัตยกรรมอิสระกับสถาปัตยกรรมไทย(ภาคกลาง) สถาปัตยกรรมอิสระจะมีรูปแบบหลังคาที่คุ่มกตลงต่ำ เพื่อให้ชายคายื่นได้ยาวขึ้น ซึ่งเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศที่แดดจัดและลมแรงในฤดูฝน และสันหลังคาเส้นตรง ไม่แอ่นตัว (จิตติ เสงวีรัมย์ และคณะผู้ร่วมวิจัย, 2534-2535: 39) เนื่องจากรูปแบบสถาปัตยกรรมอิสระโดยทั่วไปจะมีขนาดเล็กกระทัดรัด (จิโรม ศรีสุโร, 2536: 58) รูปแบบหลังคาจึงมีขนาดเล็กตามสัดส่วนของอาคาร และโครงสร้างหลังคาไม้ของสถาปัตยกรรมอิสระส่วนใหญ่เป็นไม้เต็ง - รัง ซึ่งเป็นไม้เนื้อที่มีคุณสมบัติ แข็ง แกร่ง ยากแก่การบิดงอ ในขณะที่สถาปัตยกรรมไทย(ภาคกลาง) หลังคาจะชันมากกว่าและแอ่นตกทั้งสองข้าง

๖) ฐานอาคาร

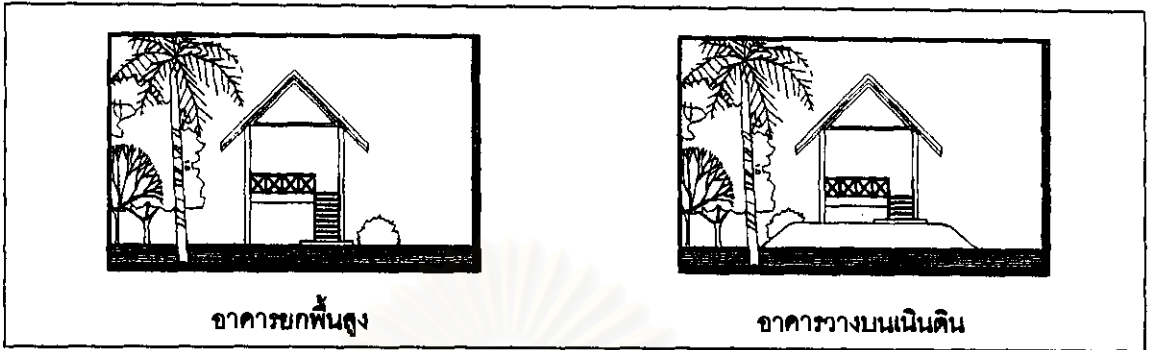

อาคารวางบนพื้น

อาคารยกพื้นลอยต่ำ

ฐานอาคาร(ต่อ)

ตารางที่ 6.3ข-6 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอีสานของลักษณะอีสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบฐานอาคาร

ลักษณะอีสานเชิงรูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอีสาน ของลักษณะอีสานเชิงรูปธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	คำนวณ
● อาคารวางบนพื้น	1.92	.83	4	2.58	1.08	4	-5.96*
● อาคารยกพื้นลอยต่ำ	2.75	1.06	3	2.68	.96	3	.63
● อาคารยกพื้นสูง	3.62	1.07	1	3.54	1.11	1	.68
● อาคารวางบนเนินดิน	3.21	1.07	2	2.96	1.04	2	-1.20

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอีสานของลักษณะอีสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบฐานอาคาร โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ อาคารยกพื้นสูง รองลงมา คือ อาคารวางบนเนินดินและอาคารยกพื้นลอยต่ำ

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอีสานของลักษณะอีสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบฐานอาคาร โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปไม่มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในประเด็นรูปแบบของอาคารยกพื้นลอยต่ำ อาคารยกพื้นสูง และอาคารวางบนเนินดิน

ยกเว้นในประเด็นรูปแบบอาคารวางบนพื้น ซึ่งค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -5.96 ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่าประเด็นรูปแบบดังกล่าวมีระดับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรมน้อยกว่าความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป

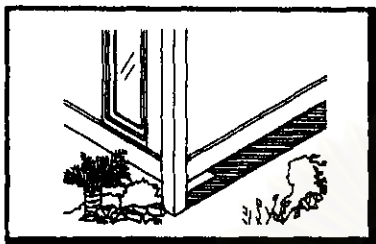
อภิปรายผล พบว่ารูปแบบฐานอาคารยกพื้นสูงมีค่าความเป็นอิสระมากที่สุด ทั้งนี้ เพราะโดยทั่วไปรูปแบบของเรือนอิสระจะนิยมก่อสร้างเรือน ยกพื้นสูงด้วยเสาไม้จึงมีใต้ถุน ตัวเรือนมีลักษณะเป็นหลังเดี่ยว หรือหลายหลังเชื่อมต่อกันด้วยชานตามประโยชน์ใช้สอยที่เพิ่มขึ้น (อิติ เฮอร์สมี และคณะผู้ร่วมวิจัย, 2534-2535: 17) และรูปแบบอาคารยกพื้นสูงสามารถที่จะใช้ประโยชน์จากใต้ถุนเรือนได้ โดยเฉพาะใต้ถุนของเรือนอิสระที่ใช้เป็นที่กันคอกสัตว์ พื้นที่นั่งพักผ่อนตอนกลางวันเพราะขึ้นบนเรือน และบริเวณใช้ทำงานหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ตั้งบูททอผ้า เป็นต้น นอกจากนั้นใต้พื้นบ้านมีห้องใต้ถุน เช่น จอบ เสียม เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำไร่ ทำนา (เด่นดาว ศิลปานนท์, 2540: 79) ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันสังคมและวิถีชีวิตได้เปลี่ยนแปลงไปบ้างและใต้ถุนบ้านลดความจำเป็นลง แต่ทั้งนี้ ประโยชน์ใช้สอยของใต้ถุนอาคารก็ยังมีคงอยู่ เช่น การระบายความชื้นใต้อาคาร หรือการพัฒนารูปแบบเป็นบริเวณพื้นที่พักผ่อนเปิดโล่ง หรือที่จอดรถ เป็นต้น

ในขณะที่รูปแบบของการยกพื้นลอยต่ำจะพบเป็นส่วนใหญ่ในแถบที่มีอากาศหนาวเย็น เช่น แถบจังหวัดเลย เนื่องจากอากาศที่ชื้น ทำให้ไม่สามารถเลี้ยงสัตว์ที่บริเวณใต้ถุนเรือนได้ เพราะความชื้นทำให้มีกลิ่นเหม็นและอับ จึงนิยมผูกสัตว์เลี้ยงไว้ข้างนอกบ้าน ซึ่งไม่จำเป็นต้องทำใต้ถุนสูง (อุดม บัวศรี, 2532 : 63)

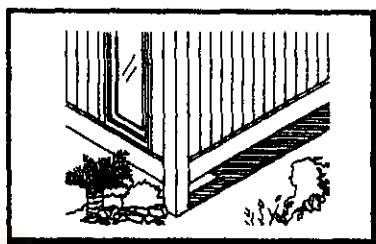
ทั้งนี้ คติในการปลูกเรือนของอิสระจะต้องมีการศึกษาดูความสูงต่ำของพื้นที่ ถ้าพื้นที่สูงหรือต่ำไปทิศไหน ที่นั้นจะเป็นมงคลหรือไม่เป็นมงคล เช่น ทิศบทิศสูง ทิศอากาศเย็นต่ำ เป็นทำเลดี ทิศทิศชุก-หรือทิศสูงทิศพายัพต่ำ เป็นทำเลดี พื้นที่ทั้งสี่ด้านสูง ดวงกลางต่ำเหมือนโถง เป็นทำเลที่ดีมาก เป็นต้น (ปริชา ทิณฑอง, 2540: 148) ทั้งนี้ เพราะทำเลปลูกเรือนควรตั้งอยู่บนเนินดินหรือที่สูง ยกเว้นทิศตะวันออกเป็นเนินสูงและทิศตะวันตกเป็นที่ต่ำไม่เหมาะจะเลือกเป็นทำเลปลูกเรือน ทั้งนี้ เพราะหากพื้นที่ทางทิศตะวันออกเป็นเนินสูงหรือภูเขา ตัวอาคารจะไม่โดนแสงแดดในช่วงเช้า เนื่องจากโดนเนินและภูเขาบดบัง ในขณะที่เดียวกันหากทิศตะวันตกเป็นที่ต่ำ แสงแดดที่จัดของช่วงบ่ายจะกระทบกับอาคารโดยตรง ทำให้ตัวอาคารร้อนจนเกินไป

นอกจากนั้นการยกฐานอาคารสูงหรือวางอาคารบนเนินดินนั้น ทำให้อาคารโปร่งและสามารถที่จะระบายอากาศได้ง่าย จึงทำให้ตัวอาคารเย็นสบายกว่าอาคารที่พื้นวางติดดิน ซึ่งอับและระบายอากาศได้ยาก นอกจากนั้นงานสถาปัตยกรรมอิสระมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับแหล่งน้ำ ป่าชุมชน พื้นที่ทำกิน และนิยมสร้างสถาปัตยกรรมอยู่บริเวณโคกหรือเนินดิน เพื่อแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วมถึงในช่วงฤดูน้ำหลาก (อิติ เฮอร์สมี และคณะผู้ร่วมวิจัย, 2534 - 2535: 5) และในอาคารทางศาสนา โดยเฉพาะรูปแบบของสิมอิสระที่นิยมทำฐานสูงถึงท่วมหัว มักก่อเป็นแบบฐานแอมซันปากพาน มีบัวลาดชัน ท้องกระดานนิยมทำกระดุก สัดส่วนดูมีกันมีพลัง (จิโรฒ ศรีสุโร, 2539: 408)

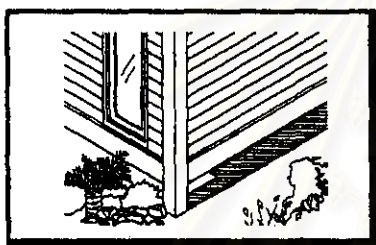
7) การเลือกใช้วัสดุผนัง

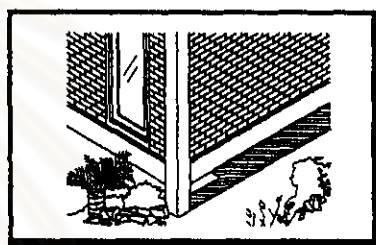
ผนังฉาบปูนเรียบ

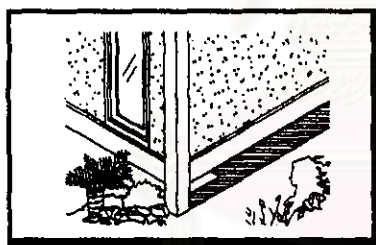
ผนังฉาบปูนเรียบตีเส้นแนวตั้ง

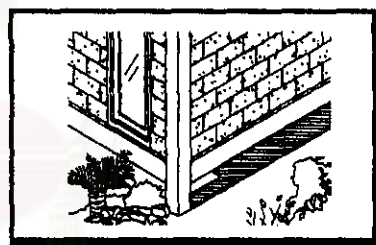
ผนังฉาบปูนเรียบตีเส้นแนวทแยง

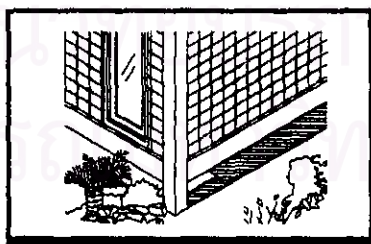
ผนังก่ออิฐโชว์แนว

ผนังทาสีทลายสี

ผนังก่อหินทรายธรรมชาติและศิลาแลง

ผนังกระเบื้องดินเผาฉาบเกรียน

ตารางที่ 6.3๗-7 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระงานเชิงรูปธรรมในประเด็นของการเลือกใช้วัสดุ

ลักษณะอิสระงานเชิงรูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระ ของลักษณะอิสระงานเชิงรูปธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	จำนวน
● ผนังฉาบปูนเรียบ	2.25	.90	7	2.60	1.04	6	-3.12*
● ผนังฉาบปูนเรียบตีเส้นแนวตั้ง	2.86	.98	4	2.74	1.05	5	1.08
● ผนังฉาบปูนเรียบตีเส้นแนวนอน	3.17	1.00	2	2.87	1.00	3	2.58*
● ผนังก่ออิฐโชว์แนว	2.60	.99	5	2.83	1.03	4	-1.99*
● ผนังทราทรายล้างบน	2.34	.92	6	2.54	.82	7	-2.04*
● ผนังก่อหินทรายธรรมชาติและศิลาแลง	3.13	1.04	3	3.19	1.00	2	-.51
● ผนังกระเบื้องดินเผาต้านเกวียน	3.42	1.07	1	3.59	1.15	1	-1.35

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระงานเชิงรูปธรรมในประเด็นของการเลือกใช้วัสดุ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ ผนังกระเบื้องดินเผาต้านเกวียน ในขณะที่กลุ่มสถาปนิกทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา คือ ผนังฉาบปูนเรียบตีเส้นแนวนอน และผนังก่อหินทรายธรรมชาติและศิลาแลงตามลำดับ และกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา คือ ผนังก่อหินทรายธรรมชาติและศิลาแลง และผนังฉาบปูนเรียบตีเส้นแนวนอน

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระงานเชิงรูปธรรมในประเด็นของการเลือกใช้วัสดุ โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในประเด็นของการเลือกใช้วัสดุ คือ ผนังฉาบปูนเรียบตีเส้นแนวตั้ง ผนังก่อหินทรายธรรมชาติและศิลาแลง และผนังกระเบื้องดินเผาต้านเกวียน

ยกเว้นในประเด็นรูปแบบ ผนังฉาบปูนเรียบ ผนังฉาบปูนเรียบตีเส้นแนวนอน ผนังก่ออิฐโชว์แนว และผนังทราทรายล้าง ซึ่งค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -3.12 2.58 -1.99 และ -2.04 ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่ประเด็นดังกล่าวมีระดับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระงานเชิงรูปธรรมน้อยกว่าความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป ยกเว้นผนังฉาบปูนเรียบตีเส้นแนวนอน ที่กลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่ มีระดับค่าความเป็นอิสระมากกว่าความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป

อภิปรายผล พบว่าการเลือกใช้กระเบื้องดินเผาต้านเกวียนมีค่าความเป็นอิสานมากที่สุด ทั้งนี้ เพราะคุณสมบัติของเนื้อกระเบื้องที่แกร่งและทนทาน อันเกิดจากคุณสมบัติของเนื้อดินต้านเกวียน จึงทำให้กระเบื้องดินเผาต้านเกวียนเป็นที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง และ วิมลสิทธิ์ หรยาจgur (2537: 62) มีความคิดเห็นว่า การประดับผนังและพื้นด้วยกระเบื้องดินเผาท้องถิ่นได้กลายเป็นลักษณะเด่นของสถาปัตยกรรมร่วมสมัยโดยเฉพาะภูมิภาคอิสาน

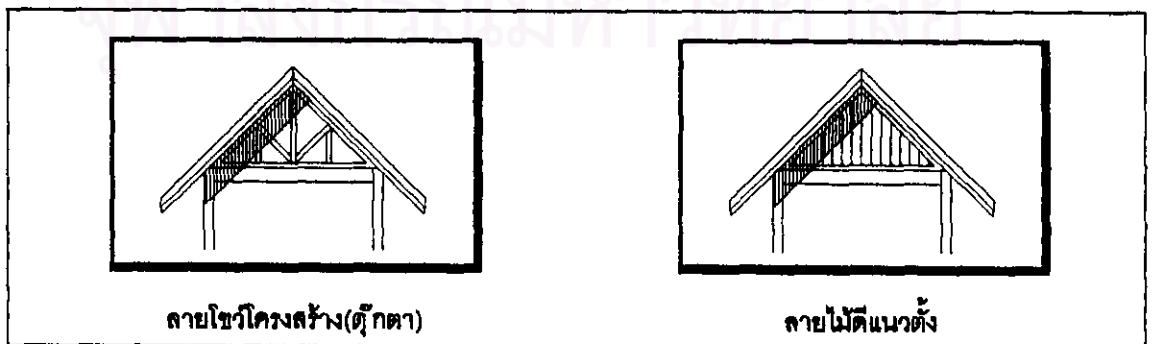
ในประเด็นผนังฉาบปูนเรียบตีเส้นแนวนอนสามารถสื่อถึงลักษณะอิสาน โดยเป็นการเลียนแบบลายไม้(ตีซ้อนทับ) ซึ่งเป็นรูปแบบของวัสดุที่ใช้กับสถาปัตยกรรมอิสานดั้งเดิม และสอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิมลสิทธิ์ หรยาจgur (2539: 48-65) ที่ว่า แนวคิดดังกล่าวเป็นลักษณะที่มีความทันสมัยด้วยเทคโนโลยีและวัสดุที่ใช้ แต่มีเค้าโครงของลักษณะไทย เป็นงานสร้างสรรค์ใหม่ เป็นการคิดค้นใหม่ ไม่ใช่การทำตามรูปแบบเดิม หรือพยายามเอารูปแบบเดิมมาใช้ในลักษณะการปรับแต่ง แต่เป็นการปรุงกันใหม่ ทั้งนี้ ความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว ย่อมรวมไปถึงลักษณะสถาปัตยกรรมอิสานด้วย นอกจากนี้ยังเหมาะสมกับท้องถิ่นอิสาน ที่สภาพภูมิอากาศที่ร้อนและเป็นจัดของอิสาน การฉาบปูนอาจแตกร้าวได้ ดังนั้น การฉาบปูนตีเส้นจึงสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้

สำหรับประเด็นผนังท่อนหินทรายธรรมชาติและศิลาแลงนั้น เป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น เป็นการใช่วัสดุท้องถิ่นให้สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักการออกแบบที่เป็นวิทยาการอันก้าวหน้า เพื่อเชื่อมสานอดีตให้ต่อเนื่องกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม (วิวัฒน์ เตมียพันธ์, 2541: 63)

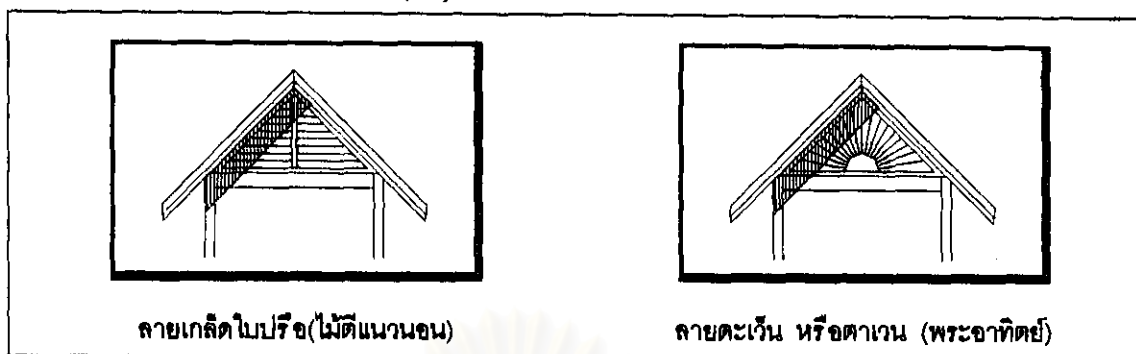
จากประเด็นต่าง ๆ พบว่าวัสดุดังกล่าวเป็นวัสดุที่ใช้กับสถาปัตยกรรมอิสานในอดีต เลียนแบบและมีสีใกล้เคียงกับวัสดุของสถาปัตยกรรมอิสานในอดีต จึงทำให้ค่าการรับรู้ลักษณะอิสานของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปที่มีต่อประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวมีค่าสูง ทั้งนี้ เพราะกลุ่มบุคคลทั้งสองมีความคุ้นเคยและเคยมีประสบการณ์การรับรู้ลักษณะอิสานจากวัสดุก่อสร้างของสถาปัตยกรรมอิสานในอดีต ดังที่ วิมลสิทธิ์ หรยาจgur (2530: 62-63 และ 75-77) ได้อธิบายไว้ว่า ผลของการรับรู้มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่บุคคลรู้หรือรู้สึกมาก่อน ซึ่งเป็นประสบการณ์ในอดีตของผู้รับรู้ ทั้งนี้ ประสบการณ์ของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้โดยสะสมสิ่งที่รับรู้เข้ามา

8) องค์ประกอบตกแต่งของสถาปัตยกรรม

8.1) ฉาบน้ำจั่ว

ลายหน้าจั่ว (ต่อ)

ลายเกล็ดใบปรีอ (ไม้ตีแนวนอน)

ลายตะเว็น หรือตาเวณ (พระอาทิตย์)

ตารางที่ 6.3ข-8.1 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสานของลักษณะอิสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบลายหน้าจั่ว

ลักษณะอิสานเชิงรูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสาน ของลักษณะอิสานเชิงรูปธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t จำนวน
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	
● ลายไขว้โครงสร้าง(ตุ๊กตา)	2.65	.93	4	3.14	1.22	3	-3.93*
● ลายไม้ตีแนวตั้ง	2.80	.94	3	3.20	.92	1	-3.78*
● ลายเกล็ดใบปรีอ (ไม้ตีแนวนอน)	3.23	.90	2	3.18	.87	2	.45
● ลายตะเว็น หรือตาเวณ (พระอาทิตย์)	3.66	1.21	1	2.90	1.22	4	5.39*

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็น ของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสานของลักษณะอิสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบลายหน้าจั่ว โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ ลายตะเว็น หรือตาเวณ (พระอาทิตย์) และกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ ลายไม้ตีแนวตั้ง

ในขณะที่กลุ่มสถาปนิกทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา คือ ลายเกล็ดใบปรีอ (ไม้ตีแนวนอน) และลายไม้ตีแนวตั้งตามลำดับ และกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา คือ ลายเกล็ดใบปรีอ (ไม้ตีแนวนอน) และลายไขว้โครงสร้าง(ตุ๊กตา)

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสานของลักษณะอิสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบลายหน้าจั่ว โดยทางสถิติด้วยวิธี

การ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในประเด็นของรูปแบบลายเกล็ดใบปรีอ (ไม้ตีแนวนอน)

ยกเว้นในประเด็นรูปแบบหน้าจั่วลายโซวโครงสร้าง(ตุ๊กตา) ลายไม้ตีแนวตั้ง และลายตะแวง หรือ ตาเวน (พระอาทิตย์) ซึ่งค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -3.93 -3.78 และ 5.39 ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่า ประเด็นของลายโซวโครงสร้าง(ตุ๊กตา) และลายไม้ตีแนวตั้ง มีระดับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรมน้อยกว่าความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป

ในขณะที่จั่วลายตะแวง หรือตาเวน (พระอาทิตย์) กลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่า มีระดับค่าความเป็นอิสระมากกว่าความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป

อภิปรายผล พบว่ากลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีการยอมรับและรับรู้ค่า รูปแบบของจั่วลายตะแวงหรือ ตาเวน (พระอาทิตย์) และลายเกล็ดใบปรีอ (ไม้ตีแนวนอน) มีค่าความเป็นอิสระสูง ทั้งนี้ สอดคล้องกับความเห็นของ ฮิตติ เสงฆ์สมิ (2534-2535: 39 และ 65) ที่ว่า ลักษณะของสีหน้า(หน้าบ้าน) ของเรือนอิสระดั้งเดิมนั้น ส่วนใหญ่จะนิยมตกแต่งเป็นจั่วลายตะแวง หรือตาเวน(พระอาทิตย์ ลายเกล็ดใบปรีอ(ไม้ตีแนวนอน) และลายไม้ตีแนวตั้ง และ วิโรฒ ศรีสุโร (2539: 408) มีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ในอาคารทางพุทธศาสนาจะนิยมทำสีหน้า (หน้าบ้าน) มีลายไม่มาก และนิยมลายตาเวน (ตะแวง) มีรัศมีประดับกระจงกลม เรียก “แตรแก้ว”

ในขณะที่กลุ่มบุคคลทั่วไปมีการยอมรับและรับรู้ลักษณะอิสระในประเด็นดังกล่าวในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้ หมายความว่ากลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความรู้และเข้าใจในประเด็นดังกล่าวมากกว่ากลุ่มบุคคลทั่วไป เป็นเพราะกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีประสบการณ์จากสาขาอาชีพและได้รับการศึกษาทางสาขาวิชาสถาปัตยกรรม จึงส่งผลให้ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจในสถาปัตยกรรมอิสระร่วมสมัยแตกต่างกัน ดังที่ วิมลสิทธิ์ นรขานูร (2530: 62-63 และ 75-77) ได้อธิบายไว้ว่า เนื่องจากประสบการณ์ในอดีตของบุคคลมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อกระบวนการรับรู้ที่เกิดขึ้น โดยผลของการรับรู้ที่แตกต่างกันระหว่างบุคคลต่าง ๆ มีส่วนมาจากประสบการณ์ในอดีตที่ต่างกันของบุคคล ผลของการรับรู้มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่บุคคลรู้หรือรู้สึกมาก่อน ซึ่งเป็นประสบการณ์ในอดีตของผู้รับรู้ ทั้งนี้ ประสบการณ์ของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้โดยสะสมสิ่งที่รับรู้เข้ามา

8.2) คำอินหองศา

บ้านทวย (ค้ำยันไม้ เหล็ก)

บ้านทวยแฉง (ค้ำยันแผ่นไม้ คอนกรีต)

ตารางที่ 6.3ข-8.2 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสานของลักษณะอิสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบค้ำยันหลังคา

ลักษณะอิสานเชิงรูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสาน ของลักษณะอิสานเชิงรูปธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	คำนวณ
● คันทวย(ค้ำยันไม้ เหล็ก)	3.22	.98	1	3.25	.96	1	-.30
● คันทวยแฉง(ค้ำยันแผ่นไม้ คอนกรีต)	2.30	1.07	2	2.72	.96	2	-3.58*

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสานของลักษณะอิสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบค้ำยันหลังคา โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไป ให้ความสำคัญที่สุด คือ คันทวย (ค้ำยันไม้ เหล็ก) และให้ความสำคัญรองลงมา คือ คันทวยแฉง(ค้ำยันแผ่นไม้ คอนกรีต)

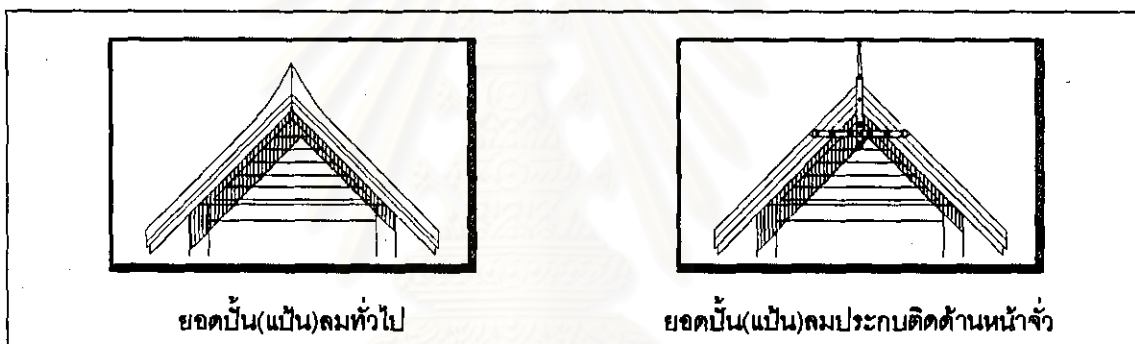
การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสานของลักษณะอิสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบค้ำยันหลังคา โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไป มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในประเด็นของรูปแบบคันทวย(ค้ำยันไม้ เหล็ก)

ยกเว้นในประเด็นของรูปแบบคันทวยแฉง(ค้ำยันแผ่นไม้ คอนกรีต) ซึ่งค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -3.58 ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่าประเด็นดังกล่าว มีระดับค่าความเป็นอิสานของลักษณะอิสานเชิงรูปธรรมน้อยกว่าความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป

อภิปรายผล ในประเด็นดังกล่าว วิโรฒ ศรีสุโร (. 2541: 28) มีความคิดเห็นว่า "... "คันทวย" หรือที่ช่างพื้นถิ่นชาวอิสานเรียก "ไม้ยัน" บ้าง "ค้ำยัน" บ้าง และ "แขนนาง" บ้าง ใช้ประโยชน์เป็นโครงสร้างอาคาร โดยยื่นออกไปค้ำยันส่วนเชิงชายรับหลังคา พบว่า คันทวยในอิสานมีหลายรูปแบบ ดังนี้ ทวยแฉง ทวยนาค ทวยเทพพนม ทวยแขนนาง และทวยอื่น ๆ โดยรูปแบบทวยแฉงนั้นเรียกได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของส่วนประกอบสถาปัตยกรรมได้อย่างเต็มเปี่ยม โดยช่างแกะสลักลายส่วนใหญ่ นิยมใช้ลายก้านดอก (ก้านชด) ประกอบลายวันแสนแบบพื้นเมือง..."

ทั้งนี้ จากค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปต่อประเด็นดังกล่าว พบว่าต่างมีความเข้าใจและยอมรับว่า รูปแบบของของคันทวย(ค้ำยันไม้ เหล็ก)มีค่าความเป็นอิสระมากกว่ารูปแบบของคันทวยแฉง(ค้ำยันแผ่นไม้ คอนกรีต) อาจเป็นเพราะสถาปัตยกรรมอิสระร่วมสมัยได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากสถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ ที่เน้นความลงตัวของวัสดุ รูปแบบและโครงสร้างของอาคาร โดยจะเลือกใช้วัสดุและรูปแบบของอาคารที่ก่อสร้างและติดตั้งได้ง่าย เป็นชิ้นส่วนประกอบสำเร็จรูปและมีขนาดมาตรฐาน นอกจากนี้รูปแบบของคันทวยแฉงยังมีตัวอย่างให้พบเห็นเฉพาะในอาคารที่ได้รับอิทธิพลอารยธรรมล้านช้าง ซึ่งมีตัวอย่างพบเห็นได้ไม่มากนัก และยังสามารถพัฒนาใช้ได้กับอาคารบางประเภทเท่านั้น เช่น ในอาคารทางพุทธศาสนา เป็นต้น หรืออาจเป็นเพราะการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอิสระยังไม่กว้างขวางและจริงจัง

8.3) ยอดปั้นหมองค้ำ

ตารางที่ 6.3ข-8.3 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรมในประเด็นของค้ำของรูปแบบยอดปั้นลมหลังคา

ลักษณะอิสระเชิงรูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระ ของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	
● ยอดปั้น(แป้น)ลมทั่วไป	2.90	.91	2	3.16	1.00	1	-2.35*
● ยอดปั้น(แป้น)ลมประกบติดด้านหน้า จั่ว	3.28	1.21	1	3.10	1.12	2	1.33

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรมในประเด็นของค้ำชงรูปแบบยอดบันทมหลังคา โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ ยอดบันทม(แบน)ลมประกบติดด้านหน้าจั่ว และกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญกับยอดบันทม(แบน)ลมทั่วไป

ในขณะที่กลุ่มสถาปนิกทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา คือ ยอดบันทม(แบน)ลมทั่วไป และกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา คือ ยอดบันทม(แบน)ลมประกบติดด้านหน้าจั่ว

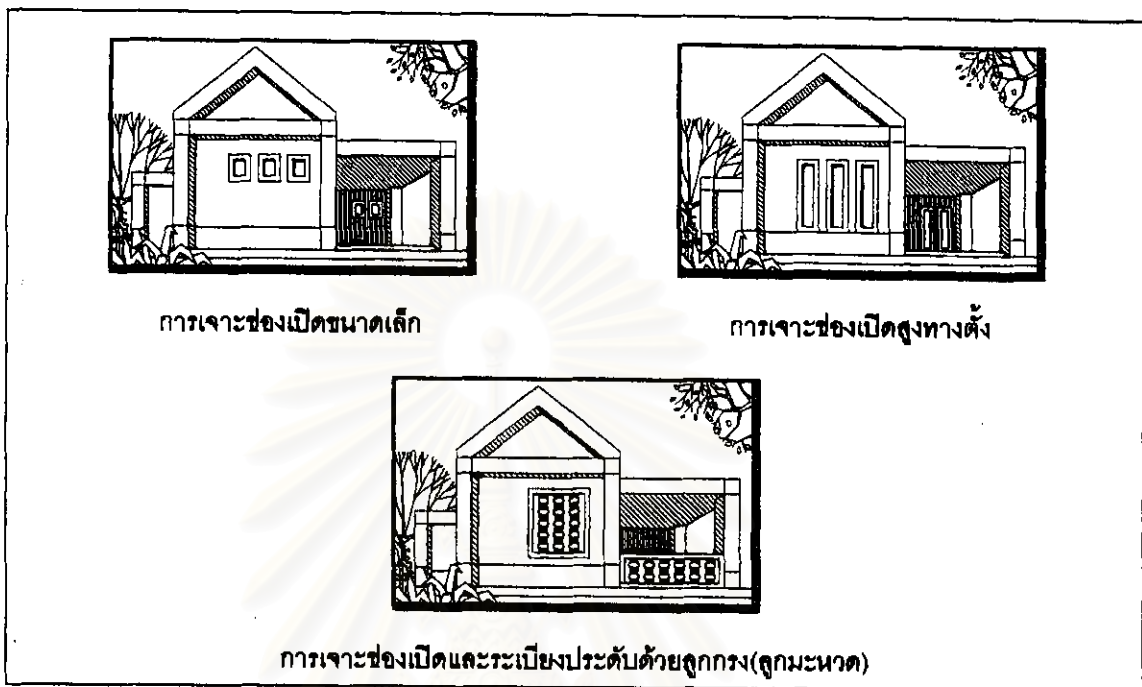
การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรมในประเด็นของค้ำชงรูปแบบยอดบันทมหลังคา โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในประเด็นของค้ำชงรูปแบบยอดบันทม(แบน)ลมประกบติดด้านหน้าจั่ว

ยกเว้นในประเด็นรูปแบบของยอดบันทม(แบน)ลมทั่วไป ซึ่งค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -2.35 ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่าเป็นค้ำชงที่สวยงาม มีระดับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรมน้อยกว่าความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป

อภิปรายผล ในประเด็นรูปแบบของยอดบันทมหลังคา พบว่าบ่อยครั้งที่องค์ประกอบตกแต่งของสถาปัตยกรรมในรูปแบบของยอดบันทม(แบน)ลมประกบติดด้านหน้าจั่ว ถูกยึดถือเป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของอิสานโดดเด่นเฉพาะเรือนอิสาน (อิตี เองส์มี และคณะผู้ร่วมวิจัย, 2534-2535: 39) และลักษณะของยอดบันทมไม่สามารถสืบสาวได้แน่นอนว่าเกิดขึ้นในสมัยใด แต่ก็มีการพบยอดบันทมในเรือนหุ่นโบราณ เป็นลักษณะยอดแหลมเล็ก ๆ และยอดบันทมแบบทั่วไป (หรือยอดบันทมชนิดทำด้วยไม้กระดานแผ่นมาดัดเป็นทรงทรวง) สำหรับยอดบันทมชนิดไม้เหลื่อมตากและขวัน สันนิษฐานว่าน่าจะเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 เนื่องจากยอดบันทมชนิดนี้ น่าจะประยุกต์มาจากเรือนฝรั่งอีกทีหนึ่ง (อิตี เองส์มี และคณะผู้ร่วมวิจัย, 2534-2535: 65)

ทั้งนี้ พบว่ากลุ่มสถาปนิกทั่วไปรับรู้ลักษณะอิสระในประเด็นดังกล่าวมากกว่ากลุ่มบุคคลทั่วไป เป็นเพราะกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีประสบการณ์จากสาขาอาชีพ และได้รับการศึกษาทางสาขาวิชาสถาปัตยกรรม จึงส่งผลให้ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจในสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยแตกต่างกัน ดังที่ วิมลสิทธิ์ หรขางกูร (2530: 62-63 และ 75-77) ได้อธิบายไว้ว่า เนื่องจากประสบการณ์ในอดีตของบุคคลมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อกระบวนการรับรู้ที่เกิดขึ้นโดยผลของการรับรู้ที่แตกต่างกันระหว่างบุคคลต่าง ๆ มีส่วนมาจากประสบการณ์ในอดีตที่แตกต่างกันของบุคคล ผลของการรับรู้มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่บุคคลรับรู้หรือรู้สึกมาก่อน ซึ่งเป็นประสบการณ์ในอดีตของผู้รับรู้ ทั้งนี้ ประสบการณ์ของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้โดยละมสิ่งทีรับรู้เข้ามา

8.4) หน้าต่างและการเจาะช่องของอาคาร

ตารางที่ 6.3ข-8.4 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระงานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบการเจาะช่องเปิดของอาคาร

ลักษณะอิสระงานเชิงรูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระ ของลักษณะอิสระงานเชิงรูปธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	คำนวณ
• การเจาะช่องเปิดขนาดเล็ก	2.45	1.00	3	2.64	1.05	3	-1.63
• การเจาะช่องเปิดสูงทางตั้ง	3.02	.96	2	2.98	.96	2	.42
• การเจาะช่องเปิดและระเบียงประดับด้วยลูกกรง(ลูกมะหวด)	3.32	1.11	1	3.20	1.06	1	.96

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า t ≥ ± 1.96)

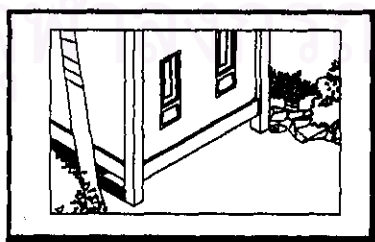
การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบการเจาะช่องเปิดของอาคาร โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ การเจาะช่องเปิดและระเบียงประดับด้วยลูกกรง(ลูกมะหวด)

ในขณะที่ทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา คือ การเจาะช่องเปิดสูงทางตั้ง และการเจาะช่องเปิดขนาดเล็ก

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรม ในประเด็นของรูปแบบการเจาะช่องเปิดของอาคาร โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น ดังนั้น สถาปนิกสามารถที่จะนำประเด็นรูปแบบดังกล่าว มาใช้ในการพิจารณาออกแบบที่เหมาะสมต่อไป

อภิปรายผล พบว่าการเจาะช่องเปิดและระเบียงประดับด้วยลูกกรง(ลูกมะหวด) และการเจาะช่องเปิดสูงทางตั้งมีค่าความเป็นอิสระมากที่สุด และรองลงมาตามลำดับ จากผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของ คุณพร ดุลยะสุข (2541: 51) ที่ว่า การประดับช่องเปิดด้วยเสาหน้าต่างลูกมะหวดนั้น สื่อถึงสถาปัตยกรรมอิสานได้ ทั้งนี้ เพราะเป็นองค์ประกอบตกแต่งของศิลปสถาปัตยกรรมขอม และการเจาะช่องเปิดสูงทางตั้ง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "หน้าต่างช่องลม" เป็นการเจาะช่องแสงแบบ ๆ ถึกระชั้นกันมาก ทั้งด้านสกัดหรือด้านมุมกลอง ทำให้หน้าต่างมีความต่อเนื่องมากกว่าการเจาะช่องเป็นหน้าต่างประดับด้วยรั้วขนาดใหญ่ (ทรงยศ วีระทวีมาศ, 2539: 89) ซึ่งเข้าใจว่า จะบันดาลใจมาจากหน้าต่างลูกกรงหินทรงมะหวดตามปราสาทหินของขอม(น. ณ. ปากน้ำ, 2522: 56)

หน้าต่างและการเจาะช่องของอาคาร (ต่อ)

หน้าต่าง(ปองเข็ม)

หน้าต่างเปิดถึงพื้น พร้อมกันตก(ประตูปอง)

ตารางที่ 8.3ข-8.5 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบหน้าต่าง

ลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระ ของลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t จำนวน
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	
● หน้าต่าง(ปองเอี่ยม)	3.06	.93	2	3.34	.92	1	-2.61*
● หน้าต่างเปิดถึงพื้น พร้อมกันตง(ประตูบึง)	3.22	.94	1	3.08	1.02	2	1.23

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบหน้าต่าง โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ หน้าต่างเปิดถึงพื้นพร้อมกันตง(ประตูบึง) และกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ หน้าต่าง(ปองเอี่ยม)

ในขณะที่กลุ่มสถาปนิกทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา คือ หน้าต่าง(ปองเอี่ยม) และกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา คือ หน้าต่างเปิดถึงพื้นพร้อมกันตง(ประตูบึง)

เป็นที่สังเกตพบว่า ลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรมของสถาปัตยกรรมอิสระร่วมสมัย ในประเด็นรูปแบบของหน้าต่าง พบว่าทุกประเด็นทั้งหน้าต่าง(ปองเอี่ยม) และทั้งหน้าต่างเปิดถึงพื้นพร้อมกันตง(ประตูบึง) มีความเป็นอิสระสูง สามารถที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการออกแบบสถาปัตยกรรมอิสระร่วมสมัยต่อไปได้

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรมในประเด็นของรูปแบบหน้าต่าง โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในประเด็นรูปแบบหน้าต่างเปิดถึงพื้นพร้อมกันตง(ประตูบึง)

ยกเว้นในประเด็นรูปแบบหน้าต่าง(ปองเอี่ยม) ซึ่งค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ -2.61 ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่าประเด็นดังกล่าว มีระดับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระสถานเชิงรูปธรรมน้อยกว่าความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป

อภิปรายผล ในประเด็นดังกล่าว พบว่าทุกประเด็นมีความเป็นอิสระสูง ทั้งนี้ เพราะรูปแบบหน้าต่าง(ปองเอี่ยม) เป็นลักษณะของหน้าต่างเรือนอิสระที่มีขนาดไม่ใหญ่มากนักประมาณ 0.50 X 0.50 เมตร บางครั้งจะทำเป็นช่องเปิดไม่มีบานหน้าต่าง จากสภาพอากาศในอิสานที่ปกติจะร้อนจัดในเวลากลางวัน การอยู่อาศัยจะใช้ได้ฤกษ์เรือน ในขณะที่กลางวันจะหนาว จึงไม่จำเป็นต้องเจาะหน้าต่างใหญ่ และโดยส่วนใหญ่หน้าต่าง(ปองเอี่ยม) จะเปิดออกด้านนอก เพื่อแก้ปัญหาเรื่องฝนสาด (ธิดิ เฮอร์สมี และคณะผู้ร่วมวิจัย, 2534-2535: 60) และหน้าต่างเปิดถึงพื้นพร้อมกันตง (ชาวผู้ไทย เรียกประตูบึง) นอกจากใช้เป็นช่องหน้าต่างแล้ว ยังใช้เป็นช่องสำหรับส่งและขนของขึ้นไปเก็บไว้บนเรือน

9) ความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก

ตารางที่ 6.3ข-9 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรม ในประเด็นของความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก

ลักษณะอิสระเชิงรูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระ ของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	จำนวน
● อาคารอยู่ใกล้ต้นไม้	3.28	1.00	2	3.32	1.05	2	-0.34
● อาคารสัมพันธ์กับลานโล่งเอนกประสงค์ (ลานดิน)	3.70	.83	1	3.56	.93	1	1.44
● อาคารสัมพันธ์แหล่งน้ำ	2.87	1.01	3	3.08	1.00	3	-1.77

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรมในประเด็นของความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ อาคารสัมพันธ์กับลานโล่งเอนกประสงค์ (ลานดิน) และให้ความสำคัญรองลงมา คือ อาคารอยู่ใกล้ต้นไม้และอาคารสัมพันธ์แหล่งน้ำตามลำดับ

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรมในประเด็นของความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น ดังนั้น สถาปนิกสามารถที่จะนำประเด็นรูปแบบดังกล่าว มาใช้ในการพิจารณาออกแบบที่เหมาะสมต่อไป

อภิปรายผล พบว่าอาคารสัมพันธ์กับลานโล่งเอนกประสงค์ (ลานดิน) มีค่าความเป็นอิสระมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ คน สีมাত্রัง (อนุวิทย์ เจริญตุภกุล, 2531: 10) ที่ว่า สถาปัตยกรรมอิสระมีความสัมพันธ์กับลานโล่ง สังเกตได้จากในอาคารทางพุทธศาสนา พบว่าผนังภายนอกของสิม(โบสถ์)มักจะเขียนรูปแต้ม (ภาพจิตรกรรมฝาผนัง) ซึ่งถือเป็นประเพณีการเขียนสีที่มีพบเห็นเฉพาะในภูมิภาคอีสาน ซึ่งเกิดจากประเพณีการใช้ลานวัดของอีสาน และในบ้านเรือนอีสานจะมีความสัมพันธ์กับลานโล่ง โดยถือเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวอีสานที่พื้นฐานของสังคมเป็นสังคมเกษตรกรรม เช่น การตากแห้งผลผลิตการเกษตร มุ่งแดดยามเช้าในฤดูหนาวและกิจกรรมกลางแจ้งทั่วไป ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่ความสัมพันธ์ของสถาปัตยกรรมกับลานโล่งเอนกประสงค์ยังคงมีความจำเป็นอยู่ เช่น ลานจอดรถ ลานเอนกประสงค์ เป็นต้น

นอกจากนี้ประเพณีในการขึ้นเรือน(สร้างเรือน)ในอดีตนั้น จะต้องมีการถือโลก(โถง)ในการเลือกทำเลสร้างเรือน ถึงแม้ว่าในปัจจุบันความเชื่อบางอย่างก็ยังมีอิทธิพลอยู่ โดยจะต้องเลือกเอาสถานที่ปลอดโปร่งโล่ง ไม่มีหลุม มีบ่อ ไม่มีจอมปลวก ไม่มีหลุมผี (หลุมศพ) ไม่มีตอไม้ใหญ่ แต่เป็นพื้นที่วงกลมดูจวงจันทร์ เป็นรูปมะนาว ตัดสี่เหลี่ยมคางหมู เป็นรูปเรือสำเภา เป็นตุ๊กตารูปกางเกง เป็นต้น (อุดม บัวศรี, 2532: 81)

10) การใช้สีกับอาคาร

ตารางที่ 8.3ข-10 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรมในประเด็นของการเลือกใช้สีกับอาคาร

ลักษณะอิสระเชิงรูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอิสระ ของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t คำนวณ
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	
• การเลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาล (สีของอิฐ ดิน ดินเผา และหินทราย)	3.76	.95	2	3.88	.91	2	-1.11
• ไม่เน้นหลายสี และนิยมสีธรรมชาติที่เนื้อวัสดุ	4.04	.81	1	3.90	.96	1	1.29

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสานของลักษณะอิสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของการเลือกใช้สีกับอาคารโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ ไม่นั้นหลายสีและนิยมสีธรรมชาติที่เนื้อวัสดุ และให้ความสำคัญรองลงมา คือ การเลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาล (สีของอิฐ ดิน ดินเผา และหินทราย)

เป็นที่สังเกตพบว่า เอกลักษณะใน "เชิงรูปธรรม" ของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย ในประเด็นการเลือกใช้สี พบว่าทุกประเด็นทั้งการเลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาล (สีของอิฐ ดิน ดินเผา และหินทราย) และการไม่นั้นหลายสีและนิยมสีธรรมชาติที่เนื้อวัสดุมีค่าความเป็นอิสานสูง สามารถที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการออกแบบสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยต่อไปได้

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอิสานของลักษณะอิสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของการเลือกใช้สีกับอาคาร โดยทางสถิติ ด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในทุกประเด็น ดังนั้น สถาปนิกสามารถที่จะนำประเด็นแนวคิดกล่าว มาใช้ในการพัฒนาใช้ในการออกแบบสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมต่อไป

อภิปรายผล พบว่าการเลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาลมีค่าความเป็นอิสานสูง เพราะเป็นสีที่นิยมใช้กับสถาปัตยกรรมทั่วไปในภาคอิสาน ซึ่ง อนุวิทย์ เจริญคุณกุล (2525: 35) ได้อธิบายไว้ว่า การเลือกใช้สีกับสถาปัตยกรรมในแต่ละท้องถิ่นนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบริบทนิยมและประเพณีที่สืบเนื่องกันมา และสีน้ำตาลเป็นสีที่ใกล้เคียงกับสีของวัสดุธรรมชาติ เช่น สีของอิฐ ไม้ กระเบื้องดินเผา หินทราย ศิลาแลง นอกจากนี้ยังเป็นสีของสถาปัตยกรรมอิสานในอดีตที่เกิดจากการใช้วัสดุธรรมชาติมาใช้ในการก่อสร้าง จึงทำให้สื่อถึงลักษณะอิสานได้โดยง่าย

ทั้งนี้ ในประเด็นการไม่นั้นหลายสีและนิยมสีธรรมชาติที่เนื้อวัสดุกับสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยนั้น ได้สอดคล้องกับความเห็นของ แสงอรุณ รัตกลีกร (2540: 94-95) ที่ว่า การเลือกใช้สีกับเสนาสนะ (อาคารทางพุทธศาสนา) แบ่งออกเป็นสองประเภท คือ สีที่ทาทับไปบนเนื้อของวัสดุและสีที่ประจำมากับเนื้อวัสดุ ซึ่งสีประเภทธรรมชาติของเนื้อวัสดุควรแก่การนำมาใช้แก่เสนาสนะ นอกจากจะคงทนและไม่สิ้นเปลืองแล้ว ยังแสดงถึงความมีสัจจะของวัสดุอย่างเต็มที่ ถึงแม้ว่าเนื้อของวัสดุบางชนิดไม่อาจต้านทานดินฟ้าอากาศได้นาน แต่จำเป็นจะต้องใช้สีป้องกัน ในกรณีเช่นนี้เราจำเป็นต้องหาสีทับ แต่ควรเลือกใช้สีที่เมื่อทาแล้ว แสดงให้เห็นผิวของวัสดุให้ปรากฏ ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้ความเป็นจริงของวัสดุได้คลี่คลายออกมาบ้าง

11) ปัจจัยประกอบเพิ่มเติมต่าง ๆ ของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย

ตารางที่ 6.3ข-11 ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับค่าความเป็นอีสานของลักษณะอีสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของปัจจัยประกอบเพิ่มเติมต่าง ๆ

ลักษณะอีสานเชิงรูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความเป็นอีสาน ของลักษณะอีสานเชิงรูปธรรม						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t คำนวณ
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	
● การวางผังที่ง่ายแก่การต่อเติม (เช่น การต่อเติมชาน หรือเพิง)	3.97	.85	1	4.02	.86	2	-.54
● มีการยื่นหลังคาบังแดดและฝนในทุก ๆ ชั้นของอาคาร	3.78	.95	3	3.48	.95	4	2.72*
● การมีอาณาเขตและลานโล่ง(ตามลักษณะสังคมเกษตรกรรม)	3.91	.94	2	4.09	.91	1	-1.88
● การเลือกใช้วัสดุลายของศิลปกรรมพื้นเมืองมาประยุกต์ใช้ เช่น ลายผ้า	3.48	.97	4	3.78	.94	3	-2.77*

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับค่าความเป็นอีสานของลักษณะอีสานเชิงรูปธรรมในประเด็นของปัจจัยประกอบเพิ่มเติมต่าง ๆ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไป ให้ความสำคัญที่สุด คือ ผังเรียบง่ายแก่การต่อเติม (เช่น การต่อเติมชาน หรือเพิง) และกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ การมีอาณาเขตและลานโล่ง (ตามลักษณะสังคมเกษตรกรรม)

ในขณะที่กลุ่มสถาปนิกทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา คือ การมีอาณาเขตและลานโล่ง(ตามสังคมเกษตรกรรม)มีการยื่นหลังคาบังแดดและฝนในทุก ๆ ชั้นของอาคาร และการเลือกใช้วัสดุลายของศิลปกรรมพื้นเมืองมาประยุกต์ใช้ เช่น ลายผ้า ในขณะที่กลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา คือ ผังเรียบง่ายแก่การต่อเติม (เช่น การต่อเติมชานหรือเพิง) การเลือกใช้วัสดุลายของศิลปกรรมพื้นเมืองมาประยุกต์ใช้ เช่น ลายผ้า และมีการยื่นหลังคาบังแดดและฝนในทุก ๆ ชั้นของอาคาร

เป็นที่สังเกตว่า เอกลักษณะใน "เชิงรูปธรรม" ของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในประเด็นปัจจัยประกอบเพิ่มเติมต่าง ๆ พบว่าทุกประเด็น คือ ผังเรียบง่ายแก่การต่อเติม (เช่น การต่อเติมชาน หรือเพิง) มีการ

ขึ้นหลังคาบังแดดและฝนในทุก ๆ ชั้นของอาคาร การมีอาณาเขตและลานโล่ง(ตามสังคมเกษตรกรรม) และการเลือกใช้ลวดลายของศิลปกรรมพื้นเมืองมาประยุกต์ใช้ เช่น ลายผ้า นั้น มีค่าความเป็นอิสระสูง สามารถที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการออกแบบสถาปัตยกรรมอิสระร่วมสมัยต่อไปได้

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป
โดยคำนึงถึงระดับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรมในประเด็นปัจจัยประกอบเพิ่มเติมต่าง ๆ ของสถาปัตยกรรมอิสระร่วมสมัย โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในประเด็นของผังเรียบง่ายแก่การต่อเติม (เช่น การต่อเติมชาน หรือเพิง) และการมีอาณาเขตและลานโล่ง(ตามสังคมเกษตรกรรม)

ยกเว้นในประเด็นของการขึ้นหลังคาบังแดดและฝนในทุก ๆ ชั้นของอาคาร และการเลือกใช้ลวดลายของศิลปกรรมพื้นเมืองมาประยุกต์ใช้ เช่น ลายผ้า ซึ่งค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 2.72 และ -2.77 ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นที่ประเด็นของการขึ้นหลังคาบังแดดและฝนในทุก ๆ ชั้นของอาคาร มีระดับค่าความเป็นอิสระของลักษณะอิสระเชิงรูปธรรมมากกว่าความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป แต่ในประเด็นการเลือกใช้ลวดลายของศิลปกรรมพื้นเมืองมาประยุกต์ใช้ เช่น ลายผ้า กลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่ามีระดับค่าความเป็นอิสระน้อยกว่าความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป

อภิปรายผล พบว่าลักษณะรูปแบบของผังเรียบง่ายแก่การต่อเติม (เช่น การต่อเติมชานหรือเพิง) มีค่าความเป็นอิสระมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบของบ้านเรือนอิสระดั้งเดิม ที่นิยมต่อเติมตามประโยชน์ใช้สอยที่เพิ่มเติมขึ้นมา เช่น เรือนเหย้าชนิด ทุบต่อเสา เป็นเรือนที่สร้างต่อเติมอิงกับเสาข้าว (ยั้งข้าว) ส่วนที่สร้างขึ้นเพิ่มเติมมาเรียก ทุบ โดยต่อหลังคาออกจากเสาข้าวเป็นเพิง ซึ่งอิสระเรียก เท็บ (อิติ เฮอร์มี และคณะผู้ร่วมวิจัย, 2534-2535: 17-119)เพื่อใช้เป็นเรือนนอนของลูกเขยกับลูกสาวเป็นการชั่วคราว หลังจากนั้นเมื่อสร้างเนื้อสร้างตัวได้จึงขยับขยายไปสร้างเรือนใหม่ต่อไป

ในประเด็นการมีอาณาเขตและลานโล่ง(ตามลักษณะสังคมเกษตรกรรม)เป็นองค์ประกอบสำคัญของสถาปัตยกรรมอิสระ เพราะพื้นฐานของสังคมชาวอิสระที่เป็นสังคมเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการมีอาณาเขตและลานโล่ง ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันรูปแบบของประโยชน์ใช้สอยจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่ประโยชน์ของการมีอาณาเขตและลานโล่งยังมีความจำเป็นอยู่ เพราะสามารถพัฒนาใช้กับประโยชน์ใช้สอยอย่างอื่นได้ เช่น ที่จอดรถ ลานโล่งเอนกประสงค์ เป็นต้น

สำหรับประเด็นการเลือกใช้ลวดลายของศิลปกรรมพื้นเมืองมาประยุกต์ใช้ เช่น ลายผ้า มาใช้ร่วมในงานสถาปัตยกรรมอิสระร่วมสมัยนั้น สอดคล้องกับความเห็นของ วิมลสิทธิ์ หรษาฐ (2530 : 26) ที่ว่า โดยเฉพาะอาคารที่เน้นความสำคัญทางวัฒนธรรมไทย การปลดเปลื้องเครื่องประดับประดาอย่างวัฒนธรรมโมเดิร์น ไม่สามารถสนองตอบต่อเป้าหมายของการออกแบบในการก่อให้เกิดสุนทรียภาพ อันมีผลต่อพฤติกรรมการรับรู้ของมนุษย์ได้ โดยความเห็นในประเด็นดังกล่าวย่อมรวมไปถึงลักษณะสถาปัตยกรรมอิสระด้วย และ กงกฤษ นิรัญกิจ (อมรรัตน์ เรืองสกุล, 2537: 67-69 ช่างถึงการสัมภาษณ์ กงกฤษ นิรัญกิจ) ได้ให้ความคิดเห็นว่าการ

เลือกใช้ศิลปวัฒนธรรมพื้นเมืองมาประยุกต์ใช้ในอาคาร เช่น ลายผ้า หรือลายเครื่องลายครามต่าง ๆ นั้น สามารถเสริมสร้างความรู้สึกให้สถาปัตยกรรมได้บรรยากาศอีสานเพิ่มมากขึ้น

ค. สรุปการวิเคราะห์ ลักษณะสถาปัตยกรรมอีสานเชิงนามธรรมและเชิงรูปธรรม

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับลักษณะอีสาน โดยแบ่งเป็นประเด็นการวิเคราะห์ลักษณะอีสานเชิงนามธรรมและเชิงรูปธรรมของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย ได้ดังนี้

1. ลักษณะอีสานเชิงนามธรรม

พบว่าลักษณะอีสานเชิงนามธรรมในประเด็นต่าง ๆ ที่แสดงลักษณะอีสานที่เด่นชัดตามลำดับความสำคัญจากความเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6.3ค-1 แสดงลำดับความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับความเป็นอีสานของลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงนามธรรมในประเด็นต่าง ๆ

ลำดับที่	ความเป็นอีสานของลักษณะอีสานเชิงนามธรรม(ตามลำดับความสำคัญ)	
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป	กลุ่มบุคคลทั่วไป
1	<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะเรียบง่าย สมถะ ไม่หรูหรา ไม่เน้นลายละเอียด "แต่งพohอมปากหอมคอ" หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สวยด้วยแก่นของสถาปัตยกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะเรียบง่าย สมถะ ไม่หรูหรา ไม่เน้นลายละเอียด "แต่งพohอมปากหอมคอ" หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สวยด้วยแก่นของสถาปัตยกรรม
2	<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะที่แสดงถึงความชัดเจน โปร่งใสและมีสิ่งจะ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะที่แสดงถึงความชัดเจน โปร่งใสและมีสิ่งจะ
3	<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะถ่อมตน ไม่ใหญ่โตโอ้อวดอิทธิพล 	<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะถ่อมตน ไม่ใหญ่โตโอ้อวดอิทธิพล
4	<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะที่สามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ หรือการเปิดพื้นที่บางส่วนของสถาปัตยกรรมออกสู่ธรรมชาติภายนอก เพื่อให้สามารถรับรู้ถึงแดด ลม ฝน และอุณหภูมิที่เปลี่ยนไปในช่วงเวลาต่าง ๆ ของวัน 	<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะที่แสดงถึงอิสระทางความคิด กล้าคิด กล้าทำ และคิดไม่เหมือนคนอื่นของผู้ออกแบบ ทำให้งานสถาปัตยกรรมมีรูปแบบอิสระ

ตารางที่ 6.3ค-1 แสดงลำดับความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับความเป็น
อิสานของลักษณะอิสานร่วมสมัยเชิงนามธรรมในประเด็นต่าง ๆ

ลำดับที่	ความเป็นอิสานของลักษณะอิสานเชิงนามธรรม(ตามลำดับความสำคัญ)	
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป	กลุ่มบุคคลทั่วไป
5	<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะปีกบิน แข็งแรงและมีพลัง 	<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะที่สามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ หรือการเปิดพื้นที่บางส่วนของสถาปัตยกรรมออกสู่ธรรมชาติภายนอก เพื่อให้สามารถรับรู้ถึงแดด ลม ฝน และอุณหภูมิที่เปลี่ยนไปในช่วงเวลาต่าง ๆ ของวัน
6	<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะที่แสดงถึงอิระทางความคิด กล้าคิด กล้าทำ และคิดไม่เหมือนคนอื่นของผู้ออกแบบ ทำให้งานสถาปัตยกรรมมีรูปแบบอิสระ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะปีกบิน แข็งแรงและมีพลัง

ลักษณะอิสานเชิงนามธรรมที่ควรนำไปใช้ในการออกแบบ จากความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไป และกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นตรงกัน คือ เอกลักษณะของสถาปัตยกรรมอิสานเป็นการพัฒนาแนวคิดและรูปแบบมาจากสถาปัตยกรรมอิสานดั้งเดิมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ สถาปัตยกรรมอิสานควรมีลักษณะเรียบง่าย ประหยัด สมถะ ไม่หรูหรา ไม่เน้นรายละเอียด “แต่งพohอมปากหอมคอ” หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้สวยด้วยแก่นของสถาปัตยกรรม เน้นความซื่อตรง สงบ โปร่งใสและมีสัจจะ และลักษณะไม่ใหญ่โตโอ้อวดอิทธิพล (ถ่อมตน) ซึ่งเป็นหลักของปรัชญาตะวันออก มีพุทธศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยวของจิตใจและวิถีชีวิตของชาวอิสานที่เป็นสังคมเกษตรกรรม

ส่วนประเด็นการสามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ หรือการเปิดพื้นที่บางส่วนของสถาปัตยกรรมออกสู่ธรรมชาติภายนอก เพื่อให้สามารถรับรู้ถึงแดด ลม ฝน และอุณหภูมิ ที่เปลี่ยนไปในช่วงเวลาต่าง ๆ ของวัน เป็นการให้ความเคารพและไม่ข่มธรรมชาติ ไม่เห็นธรรมชาติเป็นสิ่งที่แปลกแยกออกจากมนุษย์ และลักษณะปีกบิน แข็งแรงและมีพลัง ซึ่งเกิดจากสัดส่วนสถาปัตยกรรม รูปแบบและการเปิดเผยเห็นโครงสร้างของสถาปัตยกรรมอิสาน

2. ลักษณะอิสานเชิงรูปธรรม

พบว่าลักษณะอิสานเชิงรูปธรรมในประเด็นต่าง ๆ ที่แสดงลักษณะอิสานที่เด่นชัดตามลำดับความสำคัญ จากความเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6.3ค-2 แสดงลำดับความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับความเป็นอีสาน
ของลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงรูปธรรมในประเด็นต่าง ๆ

ลำดับ (เรื่อง)	ลักษณะอีสานเชิง รูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความเป็นอีสานของลักษณะอีสานเชิงรูปธรรม(ตามลำดับความสำคัญ)	
		กลุ่มสถาปนิกทั่วไป	กลุ่มบุคคลทั่วไป
1	การวางผังและรูปแบบ อาคาร	<ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มอาคารมีชานเชื่อม 	<ul style="list-style-type: none"> ● อาคารหลังเดียวมีชาน
2	หลังคา	<ul style="list-style-type: none"> ● หลังคาจั่วต่อเพิง ● หลังคาจั่วปีกนก(มีชานจั่ว) 	<ul style="list-style-type: none"> ● หลังคาจั่วปีกนก(มีชานจั่ว) ● หลังคาจั่วมีปีกนก 4ทิศ ● หลังคาจั่วต่อเพิง
3	การขึ้นชั้นหลังคา	<ul style="list-style-type: none"> ● การขึ้นชั้นหลังคา 	<ul style="list-style-type: none"> ● การขึ้นชั้นหลังคา
4	การยื่นชายคา	<ul style="list-style-type: none"> ● ชายคายาว(>1.00 ม.) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ชายคายาว(>1.00 ม.)
5	ความชันของหลังคา	<ul style="list-style-type: none"> ● หลังคาชัน(45 องศา) 	<ul style="list-style-type: none"> ● หลังคาชัน(45 องศา)
6	ฐานอาคาร	<ul style="list-style-type: none"> ● อาคารยกพื้นสูง ● อาคารวางบนเนินดิน 	<ul style="list-style-type: none"> ● อาคารยกพื้นสูง ● อาคารวางบนเนินดิน
7	การเลือกใช้วัสดุ	<ul style="list-style-type: none"> ● ผนังกระเบื้องดินเผาต้าน เกวียน ● ผนังฉาบปูนเรียบตีเส้นแนวนอน ● ผนังก่อหินทรายธรรมชาติและ ศิลาแลง 	<ul style="list-style-type: none"> ● ผนังกระเบื้องดินเผาต้าน เกวียน ● ผนังก่อหินทรายธรรมชาติและ ศิลาแลง ● ผนังฉาบปูนเรียบตีเส้นแนวนอน
8	องค์ประกอบตกแต่งของ สถาปัตยกรรม		
	8.1) ลายหน้าจั่ว	<ul style="list-style-type: none"> ● ลายตะเว็น หรือตาเวน (พระ อาทิตย์) ● ลายเกล็ดใบปรีช (ไม้ตีแนว นอน) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ลายไม้ตีแนวตั้ง ● ลายเกล็ดใบปรีช (ไม้ตีแนว นอน)
	8.2) ค้ำยันหลังคา	<ul style="list-style-type: none"> ● คันทวย(ค้ำยันไม้ เหล็ก) 	<ul style="list-style-type: none"> ● คันทวย(ค้ำยันไม้ เหล็ก)
	8.3) ยอดบันลมหหลังคา	<ul style="list-style-type: none"> ● ยอดบัน(แป้น)ลมประกบติด ด้านหน้าจั่ว 	<ul style="list-style-type: none"> ● ยอดบัน(แป้น)ลมทั่วไป ● ยอดบัน(แป้น)ลมประกบติด ด้านหน้าจั่ว

ตารางที่ 6.3ค-2 แสดงลำดับความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับความเป็น
 อีสานของลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงรูปธรรมในประเด็นต่าง ๆ

ลำดับ (เรื่อง)	ลักษณะอีสานเชิง รูปธรรม ในประเด็นต่าง ๆ	ความเป็นอีสานของลักษณะอีสานเชิงรูปธรรม(ตามลำดับความสำคัญ)	
		กลุ่มสถาปนิกทั่วไป	กลุ่มบุคคลทั่วไป
	8.4) หน้าต่างและการ เจาะช่องของ อาคาร	<ul style="list-style-type: none"> ● การเจาะช่องเปิดและระเบียง ประดับด้วยลูกกรง(ลูก มะหวด) ● การเจาะช่องเปิดแนวสูงตั้ง ● หน้าต่างเปิดถึงพื้น พร้อมกัน ตก(ประตูบ็อง) ● หน้าต่าง(ปองเยี่ยม) 	<ul style="list-style-type: none"> ● การเจาะช่องเปิดและระเบียง ประดับด้วยลูกกรง(ลูก มะหวด) ● การเจาะช่องเปิดแนวสูงตั้ง ● หน้าต่าง(ปองเยี่ยม) ● หน้าต่างเปิดถึงพื้น พร้อมกัน ตก(ประตูบ็อง)
9	ความสัมพันธ์ของอาคาร กับภูมิทัศน์ภายนอก	<ul style="list-style-type: none"> ● อาคารสัมพันธ์กับลานโล่ง เอนกประสงค์ (ลานดิน) ● อาคารอยู่ใกล้ต้นไม้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● อาคารสัมพันธ์กับลานโล่ง เอนกประสงค์ (ลานดิน) ● อาคารอยู่ใกล้ต้นไม้ ● อาคารสัมพันธ์แหล่งน้ำ
10	การเลือกใช้สีกับอาคาร	<ul style="list-style-type: none"> ● ไม่เน้นหลายสี และนิยมสี ธรรมชาติที่เนื้อวัสดุ ● การเลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาล (สีของอิฐ ดิน ดินเผา และหินทราย) 	<ul style="list-style-type: none"> ● ไม่เน้นหลายสี และนิยมสี ธรรมชาติที่เนื้อวัสดุ ● การเลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาล (สีของอิฐ ดิน ดินเผา และหินทราย)
11	ปัจจัยประกอบเพิ่มเติม ต่าง ๆ	<ul style="list-style-type: none"> ● มีงานเขียนเกี่ยวกับการต่อเติม (เช่นการต่อเติมชาน หรือเพิง) ● การมีอาณาเขตและลานโล่ง (ตามลักษณะสังคมเกษตร กรรม) ● มีการยื่นหลังคาบังแดดและ ฝน ในทุก ๆ ชั้นของอาคาร ● การเลือกใช้ลวดลายของศิลปะ กรรมพื้นเมืองมาประยุกต์ใช้ เช่น ลายผ้า 	<ul style="list-style-type: none"> ● การมีอาณาเขตและลานโล่ง (ตามลักษณะสังคมเกษตร กรรม) ● มีงานเขียนเกี่ยวกับการต่อเติม (เช่นการต่อเติมชาน หรือเพิง) ● การเลือกใช้ลวดลายของศิลปะ กรรมพื้นเมืองมาประยุกต์ใช้ เช่น ลายผ้า ● มีการยื่นหลังคาบังแดดและ ฝน ในทุก ๆ ชั้นของอาคาร

ลักษณะอีสานเชิงรูปธรรมที่ควรนำไปใช้ในการออกแบบจากความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไป และกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นตรงกัน คือ เอกลักษณะของสถาปัตยกรรมอีสาน พบว่าส่วนใหญ่เป็นการพัฒนารูปแบบมาจากสถาปัตยกรรมอีสานดั้งเดิมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ ลักษณะของอาคารมีฐาน สัมพันธ์กับ ลานโล่งเอนกประสงค์(ลานดิน)และโถงต้นไม้ เป็นรูปแบบของสถาปัตยกรรมอีสานซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบ ไทย(อีสาน) และสภาพภูมิแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ทั้งนี้ โดยทั่วไปลักษณะเรือนอีสานแบบดั้งเดิม ตัวเรือนมี ลักษณะเป็นหลังเตี้ยหรือหลายหลังเชื่อมต่อกันด้วยชาน อาคารยกพื้นสูง และวางบนเนินดิน เพื่อใช้ประโยชน์จาก ได้ถูก และป้องกันน้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก นอกจากนั้นผังอาคารมีเรียบง่ายแก่การต่อเติมตามประโยชน์ใช้สอยที่ เพิ่มขึ้น

ลักษณะรูปแบบของหลังคา เช่น หลังคาจั่วต่อเพิง หลังคาจั่วปีกนก(มีชานจั่ว) เป็นลักษณะของ หลังคาเรือนส่วนใหญ่และอาคารทางศาสนาของอีสาน ซึ่งรูปแบบของหลังคาเหมาะแก่การต่อเติมและสอดคล้อง กับกับสภาพภูมิอากาศของภาคอีสาน ทั้งนี้ รูปแบบของหลังคาจะไม่นิยมลดมุขหลังคาและการลดชั้นหลังคา หากมีจะนิยมซ้อนทับหลังคาแทน

การเลือกใช้วัสดุ พบว่ากระเบื้องดินเผาด่านเกวียน ฉาบปูนเรียบตีเส้นแนวนอน และหินทรายธรรมชาติและศิลาแลงสามารถสื่อถึงลักษณะอีสานได้ เพราะวัสดุดังกล่าวเป็นวัสดุที่ใช้กับสถาปัตยกรรมอีสานในอดีตและเลียนแบบวัสดุของสถาปัตยกรรมอีสานในอดีต นอกจากนั้นยังเป็นการเลือกใช้วัสดุและเทคโนโลยีที่เหมาะสมพื้นที่กัน ทั้งนี้ พบว่าการเลือกใช้วัสดุดังกล่าว สอดคล้องกับการใช้สีของอาคารที่ไม่เน้นหลายสีและการเลือกใช้สีพื้นเป็นสีน้ำตาลซึ่งเป็นสีธรรมชาติของวัสดุ และเป็นสีใกล้เคียงกับวัสดุของสถาปัตยกรรมอีสานในอดีต

นอกจากนั้นลักษณะรูปแบบของคันทวย (ค้ำยันไม้ เหล็ก) และการเจาะช่องเปิดและระเบียง ประดับด้วยลูกกรง(ลูกมะหวด) ซึ่งเป็นองค์ประกอบการตกแต่งสถาปัตยกรรมอีสานดั้งเดิม โดยสามารถสื่อถึง ลักษณะอีสานได้เช่นกัน

3. สรุปการวิเคราะห์ค่าความเป็นอีสานของลักษณะอีสานร่วมสมัย

จากประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ได้สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ คือ มีลักษณะอีสานทั้ง ในเชิงนามธรรมและเชิงรูปธรรมในสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย โดยเป็นการพัฒนาสืบสานจากลักษณะอีสานในอดีตมาใช้พัฒนาแนวความคิดและรูปแบบของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในปัจจุบัน

การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับลักษณะอีสานแบ่งประเด็นการเปรียบเทียบลักษณะอีสานทั้งเชิงนามธรรมและทั้งเชิงรูปธรรมของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย ได้ดังนี้

1. ลักษณะอีสานเชิงนามธรรม

พบว่าการรับรู้และการยอมรับลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงนามธรรม ระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไปมีทั้งความแตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน แบ่งออกได้ดังต่อไปนี้

- 1.1 รูปแบบของลักษณะอีสานเชิงนามธรรมประเด็นต่าง ๆ ที่กลุ่มสถาปนิกและกลุ่มบุคคลทั่วไปสามารถรับรู้ และยอมรับลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงนามธรรมไม่มีความแตกต่างกัน ได้แก่
- ลักษณะเรียบง่าย สมถะ ไม่หรูหรา ไม่เน้นลายละเอียด “แต่งพองอมปากหอมคอ” หากแต่รักษารูปทรงไว้ได้ สวยด้วยแก่นของสถาปัตยกรรม
 - ลักษณะที่แสดงถึงความชัดเจน โปร่งใสและมีสัจจะ
 - ลักษณะถ่อมตน ไม่ใหญ่โตโอ้อวดอิทธิพล
 - ลักษณะที่สามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ หรือการเปิดพื้นที่บางส่วนของสถาปัตยกรรมออกสู่ธรรมชาติภายนอก เพื่อให้สามารถรับรู้ถึงแดด ลม ฝน และอุณหภูมิที่เปลี่ยนไปในช่วงเวลาต่าง ๆ ของวัน
 - ลักษณะปีกบิน แข็งแรงและมีพลัง

1.2 รูปแบบของลักษณะอีสานเชิงนามธรรมประเด็นต่าง ๆ ที่กลุ่มสถาปนิกและกลุ่มบุคคลทั่วไปสามารถรับรู้ และยอมรับลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงนามธรรมมีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มบุคคลทั่วไปสามารถรับรู้และยอมรับลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงนามธรรมได้มากกว่า ได้แก่

- ลักษณะที่แสดงถึงอิสระทางความคิด กล้าคิด กล้าทำ และคิดไม่เหมือนคนอื่นของผู้ออกแบบ ทำให้งานสถาปัตยกรรมมีรูปแบบอิสระ

2. ลักษณะอีสานเชิงรูปธรรม

พบว่าการรับรู้ และการยอมรับลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงรูปธรรม ระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป มีทั้งความแตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน แบ่งออกได้ดังต่อไปนี้

- 2.1 รูปแบบของลักษณะอีสานเชิงนามธรรมประเด็นต่าง ๆ ที่กลุ่มสถาปนิกและกลุ่มบุคคลทั่วไปสามารถรับรู้และยอมรับลักษณะอีสานร่วมสมัยเชิงรูปธรรมไม่มีความแตกต่างกัน ได้แก่
- การวางผังและจัดกลุ่มอาคาร

- รูปแบบหลังคา
- การขึ้นชั้น
- การยื่นชายคา
- ความชันของหลังคา
- ฐานอาคาร
- การเลือกใช้วัสดุ
- องค์ประกอบตกแต่งสถาปัตยกรรม ในประเด็น ค้ำยันหลังคา หน้าต่างและการเจาะช่องของอาคาร
- ความสัมพันธ์ของอาคารกับภูมิทัศน์ภายนอก
- การให้สีกับอาคาร
- ปัจจัยประกอบเพิ่มเติมต่าง ๆ ของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัย

2.2 รูปแบบของลักษณะอิสานเชิงนามธรรมประเด็นต่าง ๆ ที่กลุ่มสถาปนิกและกลุ่มบุคคลทั่วไปสามารถรับรู้และยอมรับลักษณะอิสานร่วมสมัยมีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มสถาปนิกทั่วไปสามารถรับรู้และยอมรับลักษณะอิสานร่วมสมัยได้ดีกว่ากลุ่มบุคคลทั่วไป ได้แก่

- องค์ประกอบตกแต่งสถาปัตยกรรม ในประเด็นลายหน้าจั่วและยอดปั้นลมหลังคา

3. สรุปการวิเคราะห์ค่าการรับรู้และการยอมรับลักษณะอิสานร่วมสมัย

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้งกลุ่มสถาปนิกและกลุ่มบุคคลทั่วไปส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะอิสาน ทั้งในเชิงนามธรรมและเชิงรูปธรรมของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ คือ การรับรู้และการยอมรับต่อสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปย่อมเป็นมีมากกว่ากลุ่มบุคคลทั่วไป เพราะกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีประสบการณ์จากสาขาอาชีพและได้รับการศึกษาทางสาขาวิชาสถาปัตยกรรม

สามารถที่จะอธิบายได้ว่า รูปแบบของสถาปัตยกรรมอิสานร่วมสมัยทั้งในเชิงนามธรรมและทั้งเชิงรูปธรรมนั้น เกิดจากการพัฒนาใช้แนวความคิดและรูปแบบของสถาปัตยกรรมอิสานดั้งเดิม ซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของอิสาน อันเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ร่วมกับการเลือกเทคโนโลยี วัสดุก่อสร้างและการตกแต่งประดับประดาที่เหมาะสมกับท้องถิ่นอิสานและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเป็นที่รับรู้และยอมรับ และมีประสบการณ์ร่วมกันของสังคม ทำให้เป็นที่คุ้นเคยของคนโดยทั่วไป ซึ่งตรงข้ามกับในทฤษฎีที่ว่า ผลการรับรู้ที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ย่อมมีส่วนมาจากประสบการณ์ที่แตกต่างกันของบุคคล (วิมลสิทธิ์ หนยางกูร, 2530: 63)

ดังนั้น ลักษณะอีสานทั้งในนามธรรมและทั้งเชิงรูปธรรมของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยนั้น ในความคิดเห็นของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ย่อมเกิดจากประสบการณ์ที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ สถาปนิกสามารถที่จะนำลักษณะอีสานประเด็นต่าง ๆ มาใช้ในการพิจารณาออกแบบที่เหมาะสมต่อไป

6.3.4 การวิเคราะห์ค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับแนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในอนาคต

แผนผังข้อในการวิเคราะห์ ได้ดังนี้

- แนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในอนาคต
- สรุปการวิเคราะห์แนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในอนาคต

ก. แนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในอนาคต

ตารางที่ 6.4ก ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับแนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในอนาคต

ประเด็นต่าง ๆ ของแนวโน้มและแนวทางในการพัฒนา สถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในอนาคต						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	จำนวน
● จะต้องสร้างจิตสำนึก ให้รู้จักทำนุบำรุง ในศิลปะ - วัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานแก่ บุคคลโดยทั่วไป เช่น ไม่ควรที่จะนำ เอารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทย(ภาค กลาง) มาสร้างในภาคอีสาน	3.21	1.10	7	3.00	1.09	7	1.63
● สถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมีแนวโน้ม ที่บุคคลทั่วไปให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้น	3.57	.87	5	3.53	.91	5	.39
● สถาปัตยกรรมในอนาคตนั้นควรให้ ความสำคัญกับความต่อเนื่องของรูปแบบ สถาปัตยกรรมในอดีตและปัจจุบัน ด้วย	4.19	.82	1	3.95	.82	2	2.52*

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

ตารางที่ 6.4ก ตารางแสดงค่าความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับแนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในอนาคต

ประเด็นต่าง ๆ ของแนวโน้มและแนวทางในการพัฒนา สถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในอนาคต						
	กลุ่มสถาปนิกทั่วไป			กลุ่มบุคคลทั่วไป			t
	Mean ₁	SD ₁	ลำดับ	Mean ₂	SD ₂	ลำดับ	จำนวน
● ควรมีวิธีการศึกษาช่วยในการตัดสินใจ ออกแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัย ในอนาคต เช่น การเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างค่าใช้จ่ายที่แพงขึ้นกับเอกลักษณ์และศักดิ์ศรีในสถาปัตยกรรมอีสาน ถึงแม้ว่าจะต้องเพิ่มค่าก่อสร้างอาคารเพิ่มขึ้นอีกประมาณร้อยละ 20 ก็ตาม	3.42	.92	6	3.27	.88	6	1.46
● พื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานดั้งเดิม สามารถประยุกต์ใช้กับอาคารประโยชน์ใช้สอยสมัยใหม่และกับอาคารสูง เช่น โรงแรม หอประชุม และโรงพยาบาล ได้	3.66	1.09	4	3.86	.98	3	-1.67
● และสามารถปรับใช้กับเทคโนโลยีและวัสดุสมัยใหม่ได้	4.02	.75	3	3.78	.91	4	2.56*
● เอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยสามารถนำมาใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ เช่น ใช้ดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นต้น	4.12	.94	2	4.30	.87	1	-1.71

* ค่าที่มีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่า $t \geq \pm 1.96$)

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับแนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานในอนาคต โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า ระดับค่าความเห็นร่วมของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ สถาปัตยกรรมในอนาคตนั้น ควรให้ความสำคัญกับความต่อเนื่องของรูปแบบสถาปัตยกรรมในอดีตและปัจจุบันด้วย และกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญที่สุด คือ เอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยสามารถนำมาใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ เช่น ใช้ดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ในขณะที่กลุ่มสถาปนิกทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา คือ เจกลักษณะของสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยสามารถนำมาใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ เช่น ใช้ดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นต้น และพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอิสลามดั้งเดิมสามารถปรับใช้กับเทคโนโลยีและวัสดุสมัยใหม่ได้ และกลุ่มบุคคลทั่วไปให้ความสำคัญรองลงมา คือ สถาปัตยกรรมในอนาคตนั้น ควรให้ความสำคัญกับความต่อเนื่องของรูปแบบสถาปัตยกรรมในอดีตและปัจจุบันด้วย และพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอิสลามดั้งเดิมสามารถประยุกต์ใช้กับอาคารประโยชน์ใช้สอยสมัยใหม่และกับอาคารสูง เช่น โรงแรม หอประชุม โรงพยาบาลได้

เป็นที่สังเกตว่า ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ ว่ามีความเหมาะสมต่อแนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอิสลามในอนาคต ซึ่งสามารถที่จะนำแนวความคิดประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าว มาใช้ในการพัฒนาการออกแบบสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยต่อไปได้

การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไป โดยคำนึงถึงระดับค่าความเห็นด้วยของแนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอิสลามในอนาคตในประเด็นต่าง ๆ โดยทางสถิติด้วยวิธีการ t-test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ปรากฏว่า โดยส่วนใหญ่ทั้งกลุ่มสถาปนิกและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ยกเว้นในประเด็นของสถาปัตยกรรมในอนาคตนั้น ควรให้ความสำคัญกับความต่อเนื่องของรูปแบบสถาปัตยกรรมในอดีตและปัจจุบันด้วย และพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอิสลามดั้งเดิมสามารถปรับใช้กับเทคโนโลยีและวัสดุสมัยใหม่ได้ ซึ่งค่า t-test ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 2.52 และ 2.56 ซึ่งมากกว่าค่าที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีความคิดเห็นว่าประเด็นแนวความคิดทั้งสองมีระดับค่าความเห็นด้วยมากกว่าความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลทั่วไป

อภิปรายผล พบว่าแนวโน้มและแนวทางพัฒนาสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยในอนาคตนั้น ควรให้ความสำคัญกับความต่อเนื่องของรูปแบบสถาปัตยกรรมในอดีตและปัจจุบัน ทั้งนี้ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ Robert A.M. Stern (วิจารณ์ เคมีย์พันธ์, 2541: 63-64 อ้างถึง Robert A.M. Stern) ที่ว่า การออกแบบอาคารให้มีรูปลักษณะสอดคล้องกับอาคารในอดีต หรืออาคารในประวัติศาสตร์ อาคารที่มีรูปลักษณะดังกล่าวย่อมมีความหมายมากกว่าอาคารที่ไม่มีรูปลักษณะทางประวัติศาสตร์ และอาคารที่ออกแบบขึ้นใหม่ในบริเวณใดบริเวณหนึ่ง รูปลักษณะของอาคารควรจะสอดคล้องกับอาคารข้างเคียง อาคารที่ออกแบบเช่นนี้ย่อมมีพลังมากกว่าอาคารที่ออกแบบโดยไม่สอดคล้องกับอาคารข้างเคียง

ในประเด็นเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมอิสลามร่วมสมัยสามารถนำมาใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ เช่น ใช้ดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นต้น สังเกตได้จากอาคารสนับถุนุนโครงการอนุรักษณ์และอาคารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (โรงแรม และร้านค้า) โดยรูปแบบของอาคารจะเน้นความสำคัญของลักษณะอิสลาม ซึ่งจะช่วยสร้างความรู้สึกที่สื่อถึงบรรยากาศอิสลามให้แก่นักท่องเที่ยว

ทั้งนี้ ในประเด็นพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานดั้งเดิมสามารถประยุกต์ใช้กับอาคารประโยชน์ใช้สอยสมัยใหม่และกับอาคารสูง เช่น โรงแรม หอประชุม และโรงพยาบาล และยังสามารถปรับใช้กับเทคโนโลยีและวัสดุสมัยใหม่ได้นั้น สอดคล้องกับความเห็นของ วิวัฒน์ เตมียพันธ์ (2541: 63) ที่ว่า การออกแบบสถาปัตยกรรมที่ดีนั้น คือ การแปรวิทยาการที่ก้าวหน้ามาปรับใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ฉะนั้นจึงควรที่สถาปนิกหันกลับมาสนใจศึกษาสถาปัตยกรรมท้องถิ่นในแต่ละท้องถิ่น เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับพื้นที่ใช้สอยของอาคาร ตลอดจนทำความเข้าใจเทคนิควิธีการ ใช้วัสดุพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับรูปลักษณะของอาคารท้องถิ่นให้กระจ่าง นำความเข้าใจและองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษานั้น มาแปรเป็นพลังสร้างสรรค์ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับหลักการออกแบบ ที่เป็นวิทยาการอันก้าวหน้า เพื่อเชื่อมสานอดีตให้ต่อเนื่องกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

ข. สรุปการวิเคราะห์แนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในอนาคต

การวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับแนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานในอนาคต สรุปได้ว่า กลุ่มสถาปนิกทั่วไปและกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ ประเด็นต่าง ๆ ของแนวทางการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานในอนาคตที่ควรนำมาพิจารณาในการออกแบบ คือ

จะต้องสร้างจิตสำนึก ให้รู้จักทำนุบำรุงในศิลปะ-วัฒนธรรมท้องถิ่นอีสานแก่บุคคลโดยทั่วไป เช่น ไม่ควรที่จะนำเอารูปแบบของสถาปัตยกรรมไทย(ภาคกลาง)มาสร้างในภาคอีสาน ควรให้ความสำคัญกับความต่อเนื่องของรูปแบบสถาปัตยกรรมในอดีตและปัจจุบันด้วย ควรมีวิธีการศึกษาช่วยในการตัดสินใจออกแบบสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในอนาคต เช่น การเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างค่าใช้จ่ายที่แพงขึ้นกับเอกลักษณ์และศักดิ์ศรีในสถาปัตยกรรมอีสาน ถึงแม้ว่าจะต้องเพิ่มค่าก่อสร้างอาคารเพิ่มขึ้นอีกประมาณร้อยละ 20 ก็ตาม นอกจากนั้นพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานดั้งเดิมสามารถประยุกต์ใช้กับอาคารประโยชน์ใช้สอยสมัยใหม่และกับอาคารสูง เช่น โรงแรม หอประชุมและโรงพยาบาลได้ และสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยมีแนวโน้มที่บุคคลทั่วไปให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นของเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยสามารถนำมาใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ เช่น ใช้ดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นต้น

สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มสถาปนิกทั่วไปกับกลุ่มบุคคลทั่วไปเกี่ยวกับแนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานในอนาคต สรุปได้ว่า โดยส่วนใหญ่กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ยกเว้นในประเด็นของสถาปัตยกรรมในอนาคตนั้น ควรให้ความสำคัญกับความต่อเนื่องของรูปแบบสถาปัตยกรรมในอดีตและปัจจุบันด้วย และพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานดั้งเดิมสามารถปรับใช้กับเทคโนโลยีและวัสดุสมัยใหม่ได้

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว พบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้งกลุ่มสถาปนิกและกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเกี่ยวกับแนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานในอนาคตนั้นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ คือ การรับรู้ ความเข้าใจและการยอมรับต่อสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยของกลุ่มสถาปนิกทั่วไปย่อมเป็นเ็นมากกว่ากลุ่มบุคคลทั่วไป เพราะกลุ่มสถาปนิกทั่วไปมีประสบการณ์จากสาขาอาชีพ และได้รับการศึกษาทางสาขาวิชาสถาปัตยกรรม

อธิบายได้ว่า แนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานในอนาคตนั้น เป็นที่รับรู้ เข้าใจและมีประสบการณ์ร่วมกันของสังคม เพราะการพัฒนาและแนวโน้มของสถาปัตยกรรมในอนาคตนั้น จะเป็นไปในทางที่ตอบสนองของทางด้านประโยชน์ใช้สอยอย่างเต็มที่ มีคุณค่าทั้งในแง่ของสุนทรียภาพ คุ่มค่าการลงทุน และเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งทำให้เป็นที่คุ้นเคยของคนโดยทั่วไป ซึ่งตรงข้ามกับในทฤษฎีที่ว่าผลการรับรู้ที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ย่อมมีส่วนมาจากประสบการณ์ที่แตกต่างกันของบุคคล (วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร, 2530: 63)

ดังนั้น แนวโน้มและแนวทางในการพัฒนาสถาปัตยกรรมอีสานร่วมสมัยในอนาคตนั้น ในความคิดเห็นของทั้งกลุ่มสถาปนิกทั่วไปและทั้งกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันย่อมเกิดจากประสบการณ์ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสถาปนิกสามารถที่จะนำประเด็นแนวคิดต่าง ๆ มาใช้ในการพิจารณาออกแบบที่เหมาะสมต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย